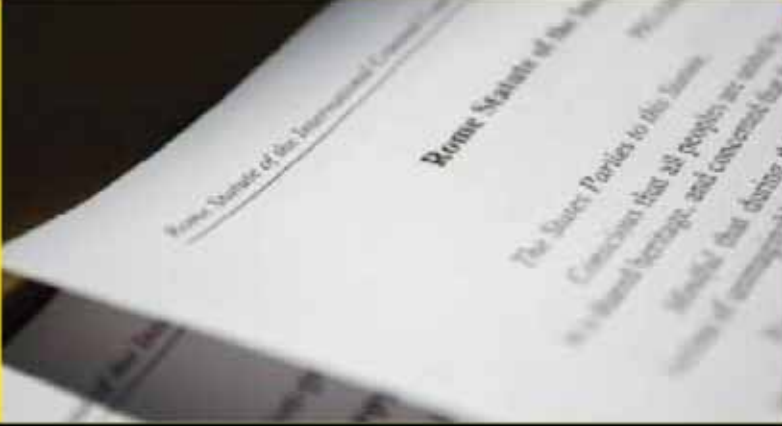

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ

ETKİN UYGULAMA İÇİN
GÜNCELLENMİŞ KONTROL
LİSTESİ

AMNESTY
INTERNATIONAL

ULUSLARARASI
ADALET
KAMPANYASI

AMNESTY
INTERNATIONAL

Uluslararası Af Örgütü, 150'den fazla ülke ve bölgede 2.8 milyon destekçi, üye ve aktivistten oluşan, ağır insan hakları ihlallerine karşı kampanya yürüten küresel bir harekettir.

Vizyonumuz, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde ve diğer uluslararası insan hakları standartlarında yer verilmiş olan tüm haklardan herkesin faydalanmasıdır.

Herhangi bir hükümet, siyasi ideoloji, ekonomik kazanç veya dinden bağımsız ve temel olarak üyeliğimiz ve kamusal bağışlar ile fonlanmaktayız.

Uluslararası Af Örgütü Yayınları

İlk olarak 2010 yılında
Uluslararası Af Örgütü Yayınları
tarafından yayınlanmıştır
Uluslararası Sekreteryası
Peter Benenson House
1 Easton street
Londra WC1X 0dW
İngiltere
www.amnesty.org

© Uluslararası Af Örgütü Yayınları 2010

İndeks: IOR 53/009/2010
Ana dil: İngilizce
Uluslararası Af Örgütü,
Uluslararası Sekreteryası, İngiltere,
tarafından basılmıştır

Tüm hakları mahfuzdur. Bu yayın telif hakkı ile korunur, fakat aktif destek, kampanya yapma ve öğretim amaçlarıyla yeniden çoğaltılabilir, fakat yeniden satılamaz. Telif hakkını elinde bulunduranlar, etki değerlendirme amacı için, tüm bu tür kullanımların kendilerine kayıt ettirilmesini talep etmektedir. Herhangi bir diğer durumlarda kopyalama için, veya diğer yayınlarda yeniden kullanım için veya tercüme veya uygulama için, ön yazılı izin yayıncılardan elde edilmelidir, ve bir ücret ödenmelidir.

Kapak fotoğrafı: Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü.
Uluslararası Ceza Mahkemesini oluşturan, 1998 yılında,
Roma'daki diplomatik bir konferansta kabul edilmiş olan Anlaşma.
© Uluslararası Af Örgütü

İÇİNDEKİLER

Giriş	4
İki temel uygulama yükümlülüğü	5
Tamamlayıcılık.....	5
Tam İşbirliği	5
BÖLÜM BİR: TAMAMLAYICILIK	7
1. SUÇLARIN TANIMLANMASI VE EVRENSEL YARGI YETKİSİNİN OLUŞTURULMASI	
1.1 Yasama, uluslararası hukuk kapsamındaki diğer suçlar da dâhil olmak üzere Roma Statüsü kapsamındaki suçların ulusal hukuk kapsamında da suç olarak tanımlanmasını sağlamalıdır	7
1.2 Ulusal mahkemelerin, uluslararası hukuk kapsamındaki suçlara ait tüm davalarda evrensel yargı yetkisini kullanabilmeleri gerekir	15
2. CEZA SORUMLULUĞU PRENSİPLERİNİN KABUL EDİLMESİ	15
2.1 Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlara yönelik ulusal hukuktaki savunmaların uluslararası teamül hukuku ile uygun olması gerekir	16
2.2 Soruşturmaya yönelik engeller ortadan kaldırılmalıdır	16
3. İDAM CEZASI OLMAKSIZIN ADİL YARGILANMANIN SAĞLANMASI	17
3.1 Yargılamalar adil olmalıdır	17
3.2 Yargılamaların ölüm cezasını kapsam dışına çıkarması gerekmektedir	17
BÖLÜM İKİ: İŞBİRLİĞİ	19
4. İŞBİRLİĞİ YAPMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	19
4.1 Ulusal mahkemeler ve yetkililer Mahkeme kararları ve talepleri ile tam bir işbirliği yapmak zorundadır	19
5. ULUSAL HUKUK İÇERİSİNDE MAHKEME'NİN STATÜSÜ	20
5.1 Mahkeme bir Devletin Sınırları İçinde Duruşma yapmak için yetkilendirilmelidir	20
5.2 Mahkemenin tüzel kişiliği tanınmalıdır	20

5.3 Mahkeme personelinin, danışmanının, uzmanlarının, tanıklarının ve Mahkeme oturumunda olması gereken diğer kişilerin ayrıcalık ve dokunulmazlıkları tam olarak gözetilmelidir	21
6. HAKİM VE SAVCI OLACAK ADAYLARIN BELİRLENMESİ	22
6.1 Devletler, Hakim ve Savcı olacak adayları mümkün olan en geniş müzakere ile atayacaklarını garanti etmelidirler	22
7. MAHKEME SORUŞTIRMALARININ KOLAYLAŞTIRILMASI VE YARDIMCI OLUNMASI	23
7.1 Savcı bir tahkikatı ertelediğinde, devletler gecikmeksizin, bilgi taleplerine riayet etmelidirler	23
7.2 Devletler, 18(6) ve 19(8) maddeleri uyarınca delilleri korumak veya sanığın kaçmasını engellemek amacıyla, Savcı tarafından yargı alanına veya kabul edilebilirliğe ve hukuk davalarına Madde 19 itirazı öncesinde, Savcı'nın eylemlerini veya Mahkeme tarafından yayınlanan tutuklama emirlerini yürürlüğe koyacaktır	23
7.3 Savcılık makamının ve savunmanın herhangi bir engel olmaksızın devlet içindeki soruşturmaları yapma ehliyetini, devletlerin kolaylaştırması gerekmektedir	24
7.4 Ulusal mevzuat, soruşturma ve kovuşturmalara ilgili olarak Mahkeme tarafından yapılan yardım taleplerine dair gerekçeler içermemelidir	25
7.5 Ulusal makamlar Mahkemeye geniş kapsamlı bir destek sağlamalıdır	25
8.SANIKLARIN YAKALANMASI VE TESLİMİ	31
8.1 Taraf devletler, tutuklama ve teslim etme için hiçbir engelin var olmadığını garanti etmek zorundadır	31
8.2 Ulusal mahkemeler ve yetkililer, sanıkları Mahkeme'nin talebi sonrasında en kısa sürede tutuklamalıdır	34
8.3 Ulusal mahkemeler ve yetkililer, Mahkeme talebi veya emriyle tutuklananların haklarını tam olarak gözetmelidirler	34
8.4 Ulusal mahkemeler ve yetkililer, tutuklanan kişileri derhal Mahkeme'ye teslim etmelidirler	35
8.5 Devletler, diğer devletlerin karşı talepleri durumunda, Mahkeme'nin teslim edilmesine dair taleplerine öncelik vermeleri gereklidir	35
8.6 Devletler, sanık kişilerin kendi sınırlarından, Mahkeme'nin yasal merkezine nakillerine izin vermelidir	36

8.7 Devletler, Mahkeme tarafından beraat etmiş veya mahkum edilmiş kişileri aynı eylem için yeniden yargılamamalıdır	37
9. MAĞDURLARA ETKİN TAZMİNATLARIN SAĞLANMASI	37
9.1 Ulusal mahkemeler ve yetkililer, mağdurlara yönelik tazminatları ilgilendiren Mahkeme hükümleri ve kararlarını yerine getirmelidirler	37
9.2 Devletlerin, tazminatlara dair Mahkeme tarafından oluşturulmuş genel prensipler de dahil olmak üzere, uluslararası standartlara uygun bir şekilde, uluslararası hukuk kapsamında tüm suç mağdurları için ulusal hukuk kapsamında tazminat sağlamaları gerekmektedir	38
10. YARGI İDARESİ ALEYHİNE İHLALLERİN YARGILANMASI	38
10.1 Yasama, Mahkeme tarafından yargı idaresi aleyhine kanun ihlallerinin cezalandırılmasını sağlamalıdır	38
11. KARARLARIN VE CEZALARIN UYGULANMASI	39
11.1 Yasama, para cezalarının ve hakkı sukut tedbirlerinin uygulanmasını sağlamalıdır	39
11.2 Yasama, uluslararası kanun ve standartlara uygun bir şekilde, Mahkeme kararlarının uygulanmasını sağlamalıdır	40
12. HALK EĞİTİMİ VE RESMİ GÖREVLİLERİN EĞİTİMİ	42
12.1 Taraf Devletler, Statü'nün uygulamasına dair etkin halk eğitimi programları geliştirmeli ve uygulamalıdır	42
12.2 Taraf Devletler, Statü'nün uygulamasına dair resmi görevliler için etkin eğitim programları geliştirmeli ve uygulamalıdır	43
EK - Roma Statüsü ve ulusal mevzuata dahil olması gereken veya zorunlu olan diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	44

GİRİŞ

17 Temmuz 1998 tarihinde, uluslararası toplum, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından sorumlu olanların cezazırlığına karşı mücadelede çok büyük bir adım attı. Bu tarihte 120 Devlet, bu suçları soruşturmaya veya dava açmaya devletlerin gücünün yetmediğı veya isteksiz olduğı durumlarda, bu suçlar üzerinde yargılama yetkisi olan daimi bir Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (Mahkeme) kurulmasını sağılayan Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nü (Roma Statüsü) kabul etmek için diplomatik bir konferansta oy kullanmıştır. Mahkeme, bu suçlarla itham edilen kişileri dört durumda yargılayabilir:

- eğer suçlar, Roma Statüsü'nü imzalamış bir devletin sınırları içinde işlenmiş ise;
- eğer suçlar, böyle bir devletin vatandaşı tarafından işlenmiş ise;
- eğer Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi, uluslararası barışın ve Mahkeme'nin güvenliğinin ihlali veya onlara tehdit içeren bir duruma değinmiş ise; veya
- eğer Roma Statüsü'nü imzalamamış bir devlet, sınırları içinde veya vatandaşları tarafından işlenmiş bir suç hakkında Mahkeme'nin yargı yetkisini kabul eder ise.

Roma Statüsü 1 Temmuz 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 15 Nisan 2010 itibariyle, 111 devlet hali hazırda imzalamış veya kabul etmiştir.

Birçok durumda, Roma Statüsü'ne taraf bir devlet, bu anlaşma kapsamındaki yükümlölüklerini yerine getirmek amacıyla uygulama yasalarını yürürlüğe sokmak zorundadır. Roma Statüsü'ne dahil edilmiş tamamlayıcı prensiplere uygun olarak, bu tür bir uygulama yasaları, devletlere savcılarının ve mahkemelerinin, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları için hesap verebilirliğini sağlanmasında öncelikli görevlerini yerine getirmelerine ve uluslararası hukuk için desteklerini göstermelerine imkan veren mükemmel bir fırsat sunar. Etkin uygulama yasaları, hükümetlere, hukukun üstünlüğünün teşvik edilmesinde yardımcı olacak, hesap verebilirliğe ve hukukun üstünlüğünün uygulanmasına katkı sunacaktır.

İlk defa on yıl önce *Uluslararası Ceza Mahkemesi; Etkin Uygulamaya Dair Kontrol Listesi* olarak (Index: IOR 40/011/2000, Temmuz 2000), yayınlanan etkin uygulamaya dair bu Güncellenmiş Kontrol Listesi, bir taraftan üye devletlerin, Roma Statüsü kapsamında ne yapması gerektiğini, Mahkeme'nin, ulusal mahkemelerin etkin bir tamamlayıcısı olması ve yetkililerin Mahkeme ile tam bir işbirliğine yasal olarak hazır olmalarını sağlamak amacıyla yapılması gerekenleri ifade ederken, diğer taraftan bunların olması için Uluslararası Af Örgütü'nün yaptığı önerilere yer verir. Roma Statüsü kapsamındaki yükümlölüklerin yerine getirilmesi, gerekli yasaların yürürlüğe konulması ile sınırlı değildir. Bu yükümlölükler, ulusal mahkemelerde soruşturma ve kovuşturmalar da dahil olmak üzere, bu mevzuatın uygulamada da etkin kılınması, Mahkemenin taleplerinin derhal yerine getirilmesi, resmi görevlilerin eğitilmesi ve halkın eğitilmesini de kapsar.

Bu belge, uluslararası teamül hukuku ve diğer uluslararası akdi hukuk kapsamındaki ilgili yükümlülükler de dahil olmak üzere, taraf ülkelerin tamamlayıcı yükümlülükleri hakkında detaylı bilgi verir. Ayrıca, tecavüz ve diğer cinsel şiddet suçları gibi, adi suçların tanımlarında önemli değişikliklerin yapılması, ulusal ceza ve sivil yargı sistemlerinin değiştirilmesi ve mağdurların tam tazminat haklarının garanti altına alınması için bir model olarak kullanılması gereken Roma Statü'sünün birkaç hükmüne de işaret eder. Bu belge, devletlere mahkemelerinin ve diğer yetkililerinin belirli yükümlülükleri uygulayıp uygulayamadıklarının veya yeni mevzuat hazırlama veya mevcudu tadil etmeye ihtiyaçlarının olup olmadığının, hızlı bir şekilde tespit etmesine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Yine de *Kontrol Listesi*, kesin çözümler önermez, çünkü bunlar, her bir devletin yasal sistemine bağlı olarak değişeceklerdir.

İKİ TEMEL UYGULAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

TAMAMLAYICILIK

Önsöz'deki tamamlayıcılık prensibine uygun olarak, Roma Statüsü'nün 1. Maddesi ve 17. Maddesi, Mahkeme'nin değil devletlerin, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından sorumlu olanların adaletin önüne getirilmesinde, birinci derece sorumluluğa sahip olduğunu kabul eder. Önsöz'de, taraf devletler, *“Uluslararası toplumu bir bütün olarak yakından ilgilendiren, en ciddi suçların cezasız kalmaması ve ulusal düzeyde ve uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi suretiyle, bu suçların etkin bir şekilde kovuşturulmasının, güvence altına alınması gerektiğini”* teyit ederler, *“Bu suçların faillerinin, cezasız kalmasına son verme ve böylece bu tür suçları önleme konusunda”* kararlı olduklarını ifade ederler ve *“Uluslararası suçları işleyen faillerin üzerinde yargı yetkisinin kullanılmasının her devletin görevi olduğunu”* anımsatırlar. 1. Madde bu cümleyi tasdik eder. Önsöz'ün 10. paragrafına ve 1. Maddeye, açık bir şekilde atıf yapan 17. Madde, devlet tarafından soruşturulan veya kovuşturulan bir davanın, o devlet soruşturmayı veya kovuşturmayı gerçek anlamda yürütmeye isteksiz davrandığı veya muktedir olmadığı müddetçe, Mahkeme'nin yargı yetkisine girmediğini (kabul edilemez olduğunu) öngörür.

Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlardan sorumlu olanları adalet önüne getirmekte sadece devletler tek başına sorumlu değildir. Mahkeme de, devletler gerçek anlamda bu şekilde hareket etmeye muktedir olmadıkları veya isteksiz davrandıkları zaman dava açabilecektir. Mahkeme'nin, bu tür suçlar için uluslararası adalet sisteminde devletlerin etkin bir tamamlayıcısı olabilmesi ve davalar altında ezilmemesi için, devletlerin sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir. Devletler, uluslararası hukuk kapsamındaki bu suçların, nerede işlenirlerse işlensinler, onları işleyenlerin veya mağdurların kimliğine bakmaksızın, bu fiillerin ulusal hukuk kapsamında da suç olduğunu öngören ulusal yasaları yürürlüğe sokmalıdır ve uygulamalıdır. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen devlet, Mahkeme'nin yargı alanı içindeki suçları gerçek anlamda soruşturmaktan ve kovuşturmadan aciz olduğu veya isteksiz davrandığı yönünde değerlendirilme riskini göze almalıdır. Etkin uygulama yasaları, bu suçlar için hesap verebilirliği sağlamak için devletin uluslararası hukuk kapsamındaki birincil sorumluluğunun bilincinde olduğunu gösterecek ve Mahkeme'nin değil ulusal mahkemelerin, bu görevleri yükleneneğini kesinleştirecektir.

TAM İŞBİRLİĞİ

Mahkeme Tamamlayıcılık kuralına uygun bir şekilde yargılama yetkisinin kullanabileceğine karar verdiği takdirde taraf devletler, 86. Madde uyarınca, *“Mahkemenin yargılama alanı içindeki suçların soruşturulması ve kovuşturulmasında Mahkeme ile tam bir işbirliği yapmayı”* kabul ederler.

Bu yükümlölük, devletlerin, savcının ve savunmanın yargı alanları içinde etkin soruşturmalar yapabilmelerini sağlayacakları, ulusal mahkemelerin ve diğer yetkililerin, belgelerin temin edilmesinde, sanığın yerleştirilmesinde ve varlıklarına el konulmasında, araştırmaların yapılmasında ve delillerin toplanmasında, tanıkların yerleştirilmesi ve korunmasında ve Mahkeme tarafından suçla itham edilen kişilerin araştırılmasında ve teslim edilmesinde tam bir işbirliği sağlayacakları anlamına gelir. Bu yasal yükümlölüklere ilaveten, devletlerin ayrıca, hükümlü kişiler için verilmiş tutuklama kararlarının infaz edilmesi için gerekli tutukevlerini yapma konusunda Mahkeme ile işbirliği yapması öngörülmektedir. Mahkeme ile devlet işbirliğinin gerçek anlamda etkin olması için, devletler halkı bilgilendirmeli; hakimleri, savcılarını, emniyet görevlilerini ve savunma avukatlarını Statü hükmü altındaki devlet yükümlölüklerinin kapsamına dair eğitmelidir.

Devletlerin ayrıca, ulusal ve uluslararası mahkemelerin birbirlerini destekledikleri, tam olarak bütünlüşmüş bir uluslararası sistemin sağlanması için, uluslararası hukuk kapsamındaki suçlarla ilgili olarak evrensel yargı yetkisini tanımaları ve uygun olmayan itiraz gerekçelerini dikkate almayarak, işbirliği yapıp yapmama hususunda siyasi görevlilerin değil, mahkemelerin karar vermelerini sağlayarak, suçluların iadesi ve karşılıklı yasal destek vasıtasıyla, mevcut devletlerarası işbirliği sistemini güçlendirmeleri gerekmektedir.

Uygulama yasalarının mümkün olabildiğince etkin olmasını sağlamak için, taslak yasaların hazırlanması ile görevlendirilmiş tüm yetkililerin, mümkün olabilen en erken tarihte, bu taslağın hazırlanmasında şeffaf bir şekilde sivil toplumu dahil etmiş olan devletlerin uygulamalarını takip etmeleri gerekmektedir. Toplum üyelerinin yanı sıra, ceza adaleti, kadın konuları, çocuk ve mağdur hakları ile ilgilenen avukat gruplarının ve diğer hükümet dışı örgütlerin katılımı, sadece tüm yükümlölüklerin uygun bir şekilde mevzuat içinde yer almasını garanti etmeye yardım etmeyecek, aynı zamanda devletin, uluslararası adalete katılımına yönelik kamuoyu desteği oluşturacaktır.

Bu kontrol listesinin birinci bölümü tamamlayıcılıkla ilgilidir; suçların, ceza sorumluluğu prensiplerinin ve savunmalarının tanımlanması; kovuşturma engellerinin kaldırılması; suçluların iadesi ve karşılıklı yasal destek vasıtasıyla devletler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi ve ölüm cezası olmaksızın adil yargılamanın sağlanması.

İkinci bölüm işbirliğini ele alır: Mahkeme ile işbirliği yapma temel yükümlölüğü, ulusal hukukta Mahkeme'nin statüsü, Mahkeme soruşturmaları, tutuklama ve suçluyu teslim etmenin kolaylaştırılması ve yardım edilmesi, mağdurlara yönelik etkin tazminat yollarının garanti altına alınması, yargı idaresi aleyhine ihlallerin dava edilmesi, kararların uygulanması, Hakimlerin ve Savcılarının aday gösterilmesi, kamu eğitimi ve resmi görevlilerin eğitimi.

BÖLÜM BİR: TAMAMLAYICILIK

Aşağıdaki bölümler, Mahkemenin, ulusal mahkemelerin etkin bir tamamlayıcısı olmasını temin etmek için ulusal mevzuata dahil edilmesi gereken temel prensipleri tanımlar.

Roma Statüsü, devletlerin yapmaya muktedir olmadığı veya isteksiz davrandığı zamanlarda, Mahkeme'nin soruşturma ve kovuşturma yapabileceği hususuna açıklık getirir ki hiçbir taraf devlet, soruşturma ve kovuşturmayı kendisinin yapmaya niyetlendiği durumlarda yargı alanındaki bir davaya Mahkeme'nin bakmasını arzu etmez. Bunun da ötesinde, Mahkeme sınırlı kaynaklara sahip olduğu için, bu suçlardan sanık olanlardan sadece birkaçını yargılayabilmesi mümkündür. Bu nedenle, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından sorumlu olanları adaletin önüne getirmek için, tüm devletlerin, uluslararası hukuk kapsamındaki sorumluluklarını yerine getireceklerini taahhüt etmeleri gerekmektedir.

Ulusal hukuk, uluslararası hukuk ile uyum içinde olmak zorundadır. Bu prensip, belirli durumlarda, ulusal uygulama yasalarının, suçları ve ceza sorumluluğu prensiplerini Roma Statüsü'nden daha geniş bir şekilde ve savunmaları daha dar bir şekilde tanımlaması gerektiği anlamına da gelir. Uluslararası hukuk kapsamında bir dizi temel suçlar için bireyleri cezai olarak sorumlu tutmak ve aynı zamanda uzun vadede, devletler tarafından mümkün olabilecek en geniş kapsamdaki kabulü elde etmek için bir takım tavizler içeren Roma Statüsü bu sebeple uluslararası teamül veya uluslararası akdi hukuk kapsamındaki bütün yükümlülükleri kapsamaz.

1. SUÇLARIN TANIMLANMASI VE EVRENSEL YARGI ALANININ OLUŞTURULMASI

1.1 YASAMA, ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDAKİ DİĞER SUÇLAR DA DAHİL OLMAK ÜZERE ROMA STATÜSÜ KAPSAMINDAKİ SUÇLARIN ULUSAL HUKUK KAPSAMINDA DA SUÇ OLARAK TANIMLANMASINI SAĞLAMALIDIR

Roma Statüsü'nün Önsöz'ü, 1. Maddesi ve 17. Maddesi, ulusal mahkemelerde yargılamaları sağlayacak böyle bir mevzuata duyulan ihtiyaçı ifade etmektedir. Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar sadece soykırım, insanlığa karşı suçlar ve Statü'de listelenmiş olan savaş suçlarını değil, ayrıca Roma Statüsü'nde listelenmemiş savaş suçlarını (12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin Ek Protokolüne ve Uluslararası Silahlı Çatışmanın Mağdurlarının Korunması'na (Protokol I) yönelik belirli ağır ihlaller ve diğer ciddi riayetsizlikler ve uluslararası olmayan silahlı çatışmada uluslararası teamül ve diğer geleneksel insancıl hukukun belirli ihlalleri gibi) ile yaygın ve sistematik bir temel üzerinde işlenmeyen işkence, hukuk dışı infazlar ve zorla kaybetmeleri de içerir. Uluslararası adalet sisteminin tam olarak etkin olmasını sağlamak için, devletlerin, uluslararası hukuk kapsamındaki bu suçların her birini ulusal hukuk kapsamında da suç olarak tanımayı taahhüt etmeleri gerekmektedir. Tanımların, Roma Statüsü'ndeki tanımlar kadar geniş olması gerekir, fakat uluslararası anlaşmalar (Protokol I gibi) veya teamül hukuku, Roma Statüsü'ndekilerden daha güçlü tanımlar içerdiği zaman, bu tanımların ulusal mevzuat içerisinde kullanılması gerekir.

1.1.1. Roma Statüsü'nün 6. Maddesi (soykırım)

Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına yönelik 1948 Sözleşmesi (Soykırım Sözleşmesi)'nin Maddesindeki tanım ile esas itibarıyla aynı olan, soykırım suçu, Roma Statüsü'nün 6. Maddesinde tanımlanmıştır ve uluslararası teamül hukukunu yansıtır.

1.1.2. Roma Statüsü'nün 7. Maddesi (insanlığa karşı suçlar)

Başlangıç

Roma Statüsü'nün 7(1). Maddesinin giriş metnine göre:

“Bu Statü'nün amaçları bakımından “insanlığa karşı suçlar”, herhangi bir sivil nüfusa karşı yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak işlenen aşağıdaki fiilleri kapsamaktadır.”

İnsanlığa karşı suçlar üzerine yargı yetkisini kullanan Mahkeme için ilave tanım, 7 (2)(a) Maddesinde yer almaktadır. Yine de bu başlangıç, uluslararası teamül hukukunun bir parçası değildir ve devletler bu sınırlayıcı başlangıcı ulusal hukuk içine dahil etmemelidirler.

İnsanlığa karşı işlenen suçlar kadar ağır olan eylemler

7. Madde, insanlığa karşı suçları oluşturan birkaç eylemi listeler veya tanımlar:

Kasten öldürme. Cinayet, Roma Statüsü'nün 7(1)(a) Maddesinde insanlığa karşı bir suç olarak listelenmiştir.

Toplu yok etme. Toplu yok etme suçu, Roma Statüsü'nün 7(1)(b) Maddesinde listelenmekte ve 7(2) (b)'de tanımlanmaktadır.

Köleleştirme. Köleleştirme suçu, Roma Statüsü'nün 7(1)(c) Maddesinde listelenmekte ve 7(2)(c)'de tanımlanmaktadır.

Sürgün veya zorla nakli. Nüfusun sürülmesi veya zorla nakli suçu, Roma Statüsü'nün 7 (1) (d) Maddesinden listelenmiş ve 7 (2) (d) Maddesinde tanımlanmıştır.

Uluslararası hukukun temel kurallarını ihlal eder şekilde hapsedme veya fiziksel özgürlükten sair şekilde ağır mahrumiyet. Yürürlükteki Roma Statüsü'nün 7 (1) (e) Maddesinde listelenmiş olan bu insanlığa karşı suç kendini tanımlar.

İşkence. İşkence suçu, Roma Statüsü'nün 7 (1) (f) Maddesinde listelenmiştir ve 7 (2) (e) Maddesinde tanımlanmıştır. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezalara Karşı Sözleşme'nin 1. Maddesi, Roma Statüsü'nün kapsamındaki suç unsurları ve eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICTY) içtihadı tarafından teyit edildiği şekilde, basit olarak, manevi zarara neden olmuş eylemi yapma niyetini arar. Failin, manevi zararın ağır olacağını bilmesi gerekli değildir.

İşkencenin, insanlığa karşı bir suç olarak tanımı, bir savaş suçu olarak işkencenin yanı sıra, tüm davalarda, en az İşkence karşıtı Sözleşme'nin 1. Maddesi kapsamında gerekli olan işkence tanımındaki kapsam kadar geniş olmak zorundadır.

Tecavüz ve diğer cinsel şiddet suçları. Cinsel şiddet suçlarının her biri Roma Statüsü'nün 7 (1) (g) Maddesinde listelenmektedir (tecavüz, cinsel kölelik, zorunlu fahişelik, zorla hamile bırakma, zorla kısırlaştırma veya benzer ağırlıkla diğer cinsel şiddet şekilleri). Tecavüzü, insanlığa karşı bir suç olarak uygularken (bir savaş suçunun yanı sıra), devletler, tanımın suç unsurları ile uygun olmasını sağlamalı ve ciddi bir adi suç olarak tecavüzün, suç unsurlarına uygun bir şekilde tanımlanmasını temin etmek için ceza kanunlarını gözden geçirmelidirler.

Zulüm. Roma Statüsü'nün 7(1) (h) Maddesinde listelenmekte ve 7 (2) (g) Maddesinde tanımlanmaktadır.

Zorla Kaybedilme. Kişilerin zorla kaybedilmesi suçu, Roma Statüsü'nün 7 (1) (i) Maddesinde listelenmekte ve 7 (2) (i) Maddesinde tanımlanmaktadır.

İrk ayrımcılığı suçu. İrk ayrımcılığı suçu, Roma Statüsü'nün 7 (1) (j) Maddesinde listelenmekte ve 7 (2) (h) Maddesinde tanımlanmaktadır.

Diğer insanlık dışı hareketler. Diğer insanlık dışı hareketler, Roma Statüsü'nün 7 (1) (k) Maddesinde listelenmektedir.

Toplumsal Cinsiyet Tanımı. Toplumsal cinsiyete dayalı temel haklardan mahrumiyetlerin, Birleşmiş Milletler tarafından tanınan toplumsal cinsiyet tanımına uygun olarak yorumlanması gerekir. Bu tanım, cinsiyetleri temel alarak, onlara atanmış olan, erkek ve kadın tarafından oynanan sosyal olarak yapılandırılmış rollere atıf yapar. "Cinsiyet" terimi, erkekler ve kadınların fiziksel ve biyolojik karakteristikliğine atıf yapar. "Toplumsal cinsiyet" terimi, sosyal olarak verilen rollere dayalı kadın ve erkek arasında gözlemlenen farklılıklara yönelik açıklamalara atıf yapar.

Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen şekliyle bu terimler hakkında daha fazla bilgi için, 4. Kadın Dünya Konferansı çıktısının Uygulamasına, B.M. Genel Sekreterliği Raporu, A/51/322 (1996) 9. paragraf (B.M. Belg. A/CONF.177/20 (1995), Dördüncü Dünya Kadın Konferansı Raporundan bahsediyor) bakınız. Roma Statüsündeki sosyal cinsiyet tanımı üzerindeki şerh için, Christopher K. Hall tarafından revize edilen, Machteld Boot, Otto Triffterer, ed., Madde 7 (insanlığa karşı Suçlar), Uluslararası Ceza Mahkemesi, Roma Statüsü üzerindeki Şerh: Gözlemlercilerin Notları, Madde Madde, C.H. Beck, Hart ve Nomos, 2. basım, 2008, s. 273 ve 'Uluslararası Ceza Mahkemesi, Roma Statüsündeki "Sosyal Cinsiyet" in Tanımı: Bakınız. Uluslararası Ceza Mahkemesi için İleriye veya Geriye Doğru bir Adım', Valerie Oosterveld, Harvard İnsan Hakları Hukuku Dergisi, Cilt 18, 2005, s. 55-84.

1.1.3. Roma Statüsü'nün 8. Maddesi (savaş suçları)

Başlangıç

Roma Statüsü'nün 8 (1) Maddesi, Mahkeme'nin Savcısı için bağlayıcı olmayan öncelikleri tavsiye eder ve suç tanımlarının bir parçası değildir. Ulusal mevzuat içine dahil edilmemesi gerekir.

Cenevre Sözleşmeleri'nin Ağır İhlalleri

Roma Statüsü'nün 8 (2) (a) Maddesi, 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri'nin ifade tarzını aynen kullanır.

Roma Statüsü'nde listelenen uluslararası silahlı çatışmadaki diğer savaş suçları

Roma Statüsü'nün 8 (2) (b) Maddesi, uluslararası silahlı çatışmada çeşitli savaş suçlarını listeler, fakat tamamı, uluslararası teamül hukuku veya diğer geleneksel akdi hukuk içindeki tanımlara uygun olarak kaleme alınmamıştır. Taraf Devletlerin, Roma Statüsü'ndeki üslubu değiştirmeksizin basit bir şekilde kopyalamayıp, uluslararası teamül hukuku veya diğer uluslararası akdi hukuk içindeki en katı tanımları da dikkate alması gerekir.

Roma Statüsü'ne dahil edilmemiş, fakat diğer sözleşmeler içinde listelenmiş uluslararası silahlı çatışmadaki savaş suçları

Madde 8 (2) (b)'de listelenmiş savaş suçlarının bazılarının hatalı bir şekilde kaleme alınması yanında, Roma Statüsü, uluslararası teamül ve akdi insancıl hukuk kapsamındaki uluslararası silahlı çatışmaya uygulanabilen belirli savaş suçlarını kapsamaz. Uluslararası insancıl hukuk sözleşmelerinde listelenmiş olan bu savaş suçları, 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne Ek Protokol'e ve aşağıda listelenmiş Uluslararası Silahlı Çatışmaların Mağdurlarının Korunması Protokolü'ne aykırı ağır ihlalleri içerir:

- sivillerin kendi ülkelerine gönderilmelerinin gerekçesiz olarak geciktirilmesi (uluslararası insancıl hukukun yanı sıra, Protokol I'nin 85 (4) (b) Maddesi);
- bu saldırının çok fazla can kaybına, sivillerin yaralanmasına veya sivil hedeflere zarar vereceğinin bilindiği tehlikeli güç içeren görevler veya askeri üslere karşı bir saldırı başlatılması (Madde 85 (3) (c) ve uluslararası insancıl hukuk).
- ırk ayrımını temel alan kişisel haysiyet üzerine hakaretler içeren ayrımcı uygulamalar ile diğer insanlık dışı veya onur kırıcı uygulamalar (uluslararası insancıl hukuk ve Protokol I'nin 85 (4) (c) Maddesi).

Protokol I'e ilaveten, ihlal edilirse, bireysel ceza sorumluluğuna neden olabilecek yükümlülükler koyan uluslararası silahlı çatışma süresince geçerli olan çok sayıda başka uluslararası insancıl hukuk sözleşmeleri mevcuttur. Bazıları cezai hükümler içeren bu sözleşmeler şunlardır:

- Asfiktik, Zehirli veya Diğer Gazların Kullanımın, ve Savaş Durumunun Bakteriyolojik Metotlarının Yasaklanmasına dair Protokol, 17 Haziran 1925;
- Silahlı Çatışma Halinde, Kültürel Varlıkların Korunmasına dair Sözleşme, Lahey, 14 Mayıs 1954;
- Silahlı Çatışma Halinde, Kültürel Varlıkların Korunmasına dair Protokol, Lahey, 14 Mayıs 1954;
- Bakteriyolojik (Biyolojik) ve Toksin Silahlarının Geliştirilmesi, Üretilmesi ve Stoklanmasının Yasaklanması ve onların İmha Edilmesine dair Sözleşme, Londra, Moskova ve Washington, 10 Nisan 1972;
- Çevresel değişiklik tekniklerinin askeri veya her türlü düşmanca kullanımın yasaklanmasına dair konvansiyon, 10 Aralık 1976;

- Aşırı derece Zararlı olacağı veya Ayrım gözetmeyen Tesirlere Sahip Olacağı Varsayılabilir, bir takım Geleneksel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılmasına dair Sözleşme, Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Tespit Edilemeyen Parçalara dair Protokol (Protokol I), Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Mayın, Bubi-Tuzakları ve Diğer Cihazların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Protokolü (Protokol II), Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Yakıcı Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Protokolü Protokol III), Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Kimyasal silahların geliştirilmesi, üretilmesi, depolanması ve kullanımının yasaklanması ve imha edilmesi Sözleşmesi, Paris 13 Ocak 1993;
- Kör Edici Lazer Silahlar Protokolü (1980 Sözleşmesine Protokol IV), 13 Ekim 1995;
- 3 Mayıs 1996'da tadil edilen haliyle, Mayın, Bubi-Tuzakları ve Diğer Cihazların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Protokolü (3 Mayıs 1996'da tadil edilen haliyle 1980 Sözleşmesine ek Protokol II);
- Anti-personel Mayınlarının Kullanılması, Depolanması, Üretilmesi ve Nakledilmesinin Yasaklanması ve onların İmhası Konvansiyonu, 18 Eylül 1997;
- Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Varlıkların Korunmasına Dair, 1954 Tarihli Lahey Konvansiyonuna II. Protokol, Lahey, 26 Mart 1999;
- Silahlı Çatışmaya çocukların dahil edilmesinde Çocuk Hakları Konvansiyonuna ek İkinci ihtiyari Protokol, 25 Mayıs 2000;
- Aşırı derece Zararlı olacağı veya Ayrım gözetmeyen Tesirlere Sahip Olacağı Varsayılabilir, bir takım Geleneksel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılmasına dair Sözleşme, Cenevre, 10 Ekim 1980 (Tadil Madde 1, 21 Aralık 2001);
- Savaşta Kalan Patlayıcı Parçalar Protokolü (1980 Sözleşmesine Protokol V), 28 Kasım 2003; ve
- Parça Tesirli Bombalar Sözleşmesi, 30 Mayıs 2008.

Roma Statüsü'ne dahil edilmeyen, fakat uluslararası insancıl hukuk içinde yer alan uluslararası silahlı çatışma içindeki savaş suçları

Protokol I’de ve yukarıda bahsi geçen diğer anlaşmalarda listelenmiş savaş suçlarına ilaveten, ihlal edildiğinde, bireysel ceza sorumluluğuna yol açabilecek olan, Roma Statüsü’nde açık bir şekilde listelenmemiş uluslararası silahlı çatışmaya uygulanan uluslararası insancıl hukukun çok sayıda kuralları mevcuttur. Bu kurallar, Jean-Marie Henckaerts ve Louise Doswald-Beck, Uluslararası Teamül İnsancıl Hukuk, Cenevre, Kızıl Haç ve Cambridge Üniversitesi Yayınları Uluslararası Komitesi, 2005 (ICRC Çalışması) içinde belgelenmektedir ve şunları içerir:

- kölelik - Kural 94 (Her çeşit kölelik ve köle ticareti yasaklanmıştır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- köle iş gücünün sınırdışı edilmesi - Kural 95 (Tazminatsız veya kötü niyetli zorlanmış çalışma yasaktır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- toplu cezalar - Kural 103 (Toplu cezalar yasaklanmıştır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- yaralı, hasta, kazaya uğramış kişi veya ölünün yağmalanması - Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- bir parlamentere veya teslim bayrağı taşıyana saldırılması veya kötü davranılması - Kural 67 (*Parlamenteler* dokunulmazdır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- sivillerin hayatını kaybetmesi veya yaralanması veya sivil hedeflerde hasara neden olan ayırım gözetmeyen bir saldırının başlaması - Kural 11 (Ayrım gözetmeyen saldırılar yasaktır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- biyolojik silahların kullanımı - Kural 73 (Biyolojik silahların kullanımı yasaktır);
- kimyasal silahların kullanımı - Kural 74 (Kimyasal silahların kullanımı yasaktır);
- tespit edilemeyen silah parçalarının kullanımı - Kural 79 (İnsan vücudunda X-ışınları tarafından tespit edilmeyen parçalar ile öncelikli etkisi yaralamak olan silahların kullanımı yasaktır); ve
- kör edici lazer silahlarının kullanımı - Kural 86 (Savaş fonksiyonları olarak veya savaş fonksiyonlarının bir tanesi olarak, kalıcı körlükten, kontrastsız görüntüye neden olmak için özel olarak tasarlanmış lazer silahlarının kullanımı yasaktır).

Roma Statüsü’ne dahil edilmemiş fakat diğer sözleşmelerde listelenmiş veya tanımlanmış uluslararası olmayan silahlı çatışmadaki savaş suçları

Her ne kadar, 12 Ağustos 1949 tarihli, Cenevre Sözleşmelerine Ek Protokolün ve Uluslararası Olmayan Silahlı Çatışmaların Mağdurlarının Korunması (Protokol II) ile ilgili ciddi ihlaller, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi Tüzüğü’nde listelenmekte olsalar bile, birçoğu Roma Statüsü’nün 8. Maddesinde açık bir şekilde yer almamaktadır. Örneğin, bir savaş yöntemi olarak, sivillerin bilinçli olarak aç bırakılması dahil edilmemiştir. (Protokolün 14. Maddesi ve uluslararası teamül insancıl hukuk).

İlaveten, ihlal edilir ise, gerek sözleşmeler tarafından yasaklandığı gerekse de uluslararası teamül hukukunun bir parçası olarak görüldüğü için, muhtemelen bireysel ceza sorumluluğuna neden

olabilecek, yükümlülükler koyan uluslararası olmayan silahlı çatışma sırasında uygulanabilir, çok sayıda uluslararası diğer insancıl hukuk anlaşmaları mevcuttur. Bazıları ceza hükümleri içeren bu sözleşmeler şunlardır:

- Silahlı Çatışma Halinde, Kültürel Varlıkların Korunmasına dair Sözleşme, Lahey, 14 Mayıs 1954;
- Silahlı Çatışma Halinde, Kültürel Varlıkların Korunmasına dair Protokol, Lahey, 14 Mayıs 1954;
- Aşırı derece Zararlı olacağı veya Ayrım gözetmeyen Tesirlere Sahip Olacağı Varsayılabilir, bir takım Geleneksel Silahların Kullanımın Yasaklanması veya Sınırlandırılmasına dair Sözleşme, Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Tespit Edilemeyen Parçalara dair Protokol (Protokol I), Cenevre, 10 Ekim 1980; Mayın, Bubi-Tuzakları ve Diğer Cihazların Kullanımın Yasaklanması veya Sınırlandırılması Protokolü (Protokol II), Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Yakıcı Silahların Kullanımın Yasaklanması veya Sınırlandırılması Protokolü (Protokol III), Cenevre, 10 Ekim 1980;
- Kimyasal silahların geliştirilmesi, üretilmesi, depolanması ve kullanımın yasaklanması ve onların imha edilmesi Sözleşmesi, Paris 13 Ocak 1993;
- Kör Edici Lazer Silahlar Protokolü (1980 Sözleşmesine Protokol IV), 13 Ekim 1995;
- 3 Mayıs 1996'da tadil edilen haliyle, Mayın, Bubi-Tuzakları ve Diğer Cihazların Kullanımın Yasaklanması veya Sınırlandırılması Protokolü (3 Mayıs 1996'da tadil edilen haliyle 1980 Sözleşmesine Protokol II); Anti-personel Mayınlarının Kullanılması, Depolanması, Üretilmesi ve Nakledilmesinin Yasaklanması ve onların imhası Konvansiyonu, 18 Eylül 1997;
- Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Varlıkların Korunmasına Dair, 1954 Tarihli Lahey Sözleşmesi ikinci Protokolü, Lahey, 26 Mart 1999;
- Silahlı Çatışmaya çocukların dahil edilmesinde Çocuk Hakları Sözleşmesi ihtiyari Protokolü, 25 Mayıs 2000;
- Aşırı derece Zararlı olacağı veya Ayrım gözetmeyen Tesirlere Sahip Olacağı Varsayılabilir, bir takım Geleneksel Silahların Kullanımın Yasaklanması veya Sınırlandırılmasına dair Sözleşme, Cenevre, 10 Ekim 1980 (Tadil Madde 1, 21 Aralık 2001);
- Savaştan Kalan Patlayıcı Parçalar Protokolü (1980 Sözleşmesine Protokol V), 28 Kasım 2003; ve
- Parça Tesirli Bombalar Sözleşmesi, 30 Mayıs 2008.

Roma Statüsü'ne dahil edilmeyen fakat uluslararası insancıl hukuk içinde yer alan uluslararası

olmayan silahlı çatışma içindeki savaş suçları

Ayrıca, eğer ihlal edilir ise, savaş suçları için bireysel ceza sorumluluğuna neden olabilecek, ICRC Çalışması içinde belgelendirilmiş uluslararası olmayan silahlı çatışmaya uygulanan çok sayıda uluslararası teamül hukuku mevcuttur. Aşağıdakileri içerir:

- biyolojik silahların kullanımı - Kural 73 (Biyolojik silahların kullanımı yasaktır);
- kimyasal silahların kullanımı - Kural 74 (Kimyasal silahların kullanımı yasaktır);
- tespit edilemeyen silah parçalarının kullanımı - Kural 79 (İnsan vücudunda X-ışınları tarafından tespit edilmeyen parçalar ile öncelikli etkisi yaralamak olan silahların kullanımı yasaktır); ve
- kör edici lazer silahlarının kullanımı - Kural 86 (Savaş fonksiyonları olarak veya savaş fonksiyonlarının bir tanesi olarak, kalıcı körlükten, kontrastsız görüntüye neden olmak için özel olarak tasarlanmış lazer silahlarının kullanımı yasaktır).
- sivil ölümleri veya yaralanması ile sonuçlanan ayırım gözetmeyen bir saldırı, veya fazlasıyla rastlantısal sivil kaybı, yaralanması veya hasarına neden olacağının bilindiği bir saldırının başlatılması – Kural 11 (Ayırım gözetmeyen saldırılar yasaktır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- savunmasız yerlerin ve askerden arındırılmış bölgelerin saldırı hedefi yapılması - Kural 36 (Taraflar arasında karar verilen askerden arındırılmış bölgeye bir saldırı yapılması yasaktır); Kural 37 (Savunmasız yere bir saldırının yönlendirilmesi yasaktır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- canlı kalkanlar kullanılması - Kural 97 (Canlı kalkanların kullanılması yasaktır; Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder);
- kölelik - Kural 94 (Her çeşit kölelik ve köle ticareti yasaklanmıştır); Kural 156 (uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder); ve
- toplu cezalar - Kural 103 (Toplu cezalar yasaktır); Kural 156 (Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlalleri savaş suçu teşkil eder).

İlaveten, uluslararası silahlı çatışmada kullanımı Roma Statüsü'nün 8. Maddesi kapsamında bir savaş suçu olan, fakat uluslararası olmayan bir silahlı çatışmada kullanımı ise savaş suçu olmayan üç silah mevcuttur (insan vücudunda kolayca genişleyen veya düzleşen zehir, toksik gazlar ve mermiler). Yine de, artan bir biçimde, uluslararası olmayan silahlı bir çatışmada bu silahların kullanımının bir suç olduğu değerlendirilmektedir. Belçika, 11 Haziran 2010 tarihinde Kampala'daki Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Gözden Geçirme Konferansı'nda, Mahkeme'nin yargılama yetki alanı içine, uluslararası olmayan silahlı saldırı yapıldığında bu savaş suçlarını da dahil edecek bir değişikliğin yer almasını önermiştir.

1.2 ULUSAL MAHKEMELERİN, ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDAKİ SUÇLARA AİT TÛM DAVALARDA EVRENSEL YARGI YETKİSİNİ KULLANABİLMELERİ GEREKMEKTEDİR.

Önsözde kabul edilen, her bir devletin “uluslararası suçlardan sorumlu olanlar üzerinde ceza yargılaması yetkisini kullanma” görevi, ÷lkesel yargılama yetkisi ile sınırlı değildir. Roma Diplomatik Konferansındaki devletlerin yaklaşık %80’i, uluslararası hukuk kapsamında kendi mahkemelerini kullanabilecekleri uluslararası hukuk kapsamındaki suçlardan suçlu gör÷len, kendi sınırları içinde bulunmuş kişiler üzerinde Mahkeme’ye aynı evrensel yargılama yetkisinin verilmesi lehine oy kullanmıştır. Yine de, Stat÷nün mümkün olan en geniş kapsamda kabul÷n÷ temin etmek için tasarlamış bir siyasi uzlaşmanın bir sonucu olarak, taraf devletlerin sınırlarında veya taraf devletlerin vatandaşları tarafından işlenmiş suçlarda Mahkeme’nin yargılama yetkisini sınırlamayı kabul etmişlerdir. Bu durumun istisnaları, Güvenlik Konseyi, uluslararası barışı ve güvenliği tehdit eden bir duruma atıf yaptığı zaman veya taraf olmayan bir devlet, kendi sınırları içinde veya kendi vatandaşları tarafından işlenmiş suçlar üzerinde Mahkeme’nin yargılama yetkisini kabul etmeye karar verdikleri zamandır.

Bu nedenle, uluslararası adalet sisteminin tam olarak etkin olması için, tüm taraf devletler, zanlının veya mağdurun vatandaşlığı gibi devlete herhangi bir bağı gerekli kılmaksızın ve aykırı sınırlandırmalar olmaksızın, nerede işlenirlerse işlensinler, bu suçlar üzerinde kendi mahkemelerinin evrensel bir yargılama yetkisi kullanabileceklerini garanti ederek Mahkeme’nin yargılama yetkisini tamamlamalıdır. Böyle bir sınır ötesi yargılama yetkisinin kuralları, Uluslararası Af Örgütü’nün, Mayıs 1999 tarihli, *Evrensel Yargılama Yetkisinin Etkin Kullanımına Dair 14 adet Prensip* içinde açıklanmaktadır. (UAÖ İndeks: IOR 53/01/99). Uluslararası Af Örgütü, 2001 yılında, yaklaşık 125 ÷lkede evrensel ceza yargılaması yetkisine yönelik bir çalışmayı yayımlamıştır. *Evrensel Yargılama Yetkisi: Mevzuatın yürürl÷ğe sokulması ve uygulanması için devletlerin görevi*, UAÖ İndeks: IOR 53/002 – 018/2001, Eylül 2001. Her birinin hukuk ve uygulama reformuna dair detaylı önermeler içerdiği, BM üyesi tüm 192 ÷lkede evrensel yargılama yetkisi üzerine, Güvenli Olmayan Bölge serileri makalelerinde bu çalışmayı güncellemektedir. Ayrıca, Uluslararası Af Örgütü, evrensel sivil yargılama yetkisi üzerine bir makale yayınlamıştır: *Evrensel Yargılama Yetkisi: Sivil evrensel yargılama yetkisinin kapsamı*, UAÖ İndeks: IOR 53/008/2007 1 Temmuz 2007.

2. ULUSLARARASI TEAMÛL HUKUKUNA UYGUN CEZA SORUMLULUĞU PRENSİPLERİNİN KABUL EDİLMESİ

Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar ile ilgili ulusal mevzuat içindeki ceza sorumluluğu prensiplerinin, en az Roma Statüsü’nün 3. Bölümündeki kadar katı olması gerekmektedir. Örneğin, 25. Madde’de yer alan şekilde, yardım ve yataklık etme ile doğrudan ve aleni tahrik gibi, tüm feri fail ceza sorumluluğu suçlarının, ulusal hukuk kapsamında da cezalandırılabilir olması gerekmektedir.

En azından bazı hususlarda, Roma Statüsü, diğer uluslararası hukuk kaynakları ile kıyaslandığında yetersiz kalır. Örneğin, Statü’nün 28 (b) Maddesinde siviller ile ilgili denetleme sorumluluğu prensipleri, sivil denetçileri, askeri komutanlar ile aynı katı standartta tutan, Protokol I gibi, uluslararası geleneksel hukukun yanı sıra, 1996 tarihli, İnsanlığın Barış ve Güvenliği karşıtı Suçlar Taslak Kanunu’nun 6. Maddesinde yansıtıldığı şekilde, uluslararası teamül hukuku tarafından gerekli gör÷len kadar katı değildir. Uluslararası adalet sisteminin, mümkün olduğunca etkin olmasını temin etmek için, Uluslararası Af Örgütü, ulusal mevzuatın, uluslararası teamül hukuku ve Protokol I’deki kadar geniş ceza sorumluluğu prensiplerini dahil etmesi gerektiğini önerir.

2.1 ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDAKİ SUÇLARA YÖNELİK ULUSAL HUKUKTAKİ SAVUNMALARIN ULUSLARARASI TEAMÜL HUKUKU İLE UYGUN OLMASI GEREKİR

Ulusal hukuk içindeki savunmaların, Roma Statüsü'nde izin verilenlerden daha geniş olmaması ve bazı vakalarda, uluslararası teamül hukuku ile uygun olması için de daha dar olması gerekir. Örneğin, Roma Statüsü'nün 33. Maddesi, üst rütbeli bir makamca verilen emirlerin savunmalarına izin verir, fakat sadece Nuremberg Sözleşmesi'nin 8. Maddesinde yansıtılan şekilde, uluslararası teamül hukuku kapsamında izin verilmeyen, belirli sınırlı durumlarda Mahkeme huzurundaki davalarda. Şöyle ki:

“Sanığın, kendi Hükümeti veya bir üst makamının emri mucibince hareket etmesi, onu sorumluluktan kurtarmayacaktır, fakat eğer Mahkeme adaletin bu şekilde gerektirdiğine karar verir ise, cezanın hafifletilmesi düşünülebilir.”

Müttefik Kontrol Konsey Hukuk No.10, ICTY Tüzüğü, ICTR Tüzüğü, Doğu Timor Özel Heyetler oluşturan Yönetmelik, Sierra Leone Özel Mahkemesi'nin Tüzüğü, Kamboçya Mahkemelerinde Olağan Dışı Komisyonlar oluşturan Kanun ve Bütün Kişilerin Zorla Kaybolmadan Korunmasına dair Uluslararası Sözleşme de dahil olmak üzere, Nuremberg Sözleşmesi'nden bu yana, yarım yüz yıldan fazladır, çok sayıda başka uluslararası hukuk enstrümanının içine, bu savunma dahil edilmemiştir. Aynı zamanda, ulusal hukuk içine de dahil edilmemesi gerekir.

Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar ile ilgili olarak ulusal hukuk içine dahil edilmemesi gereken diğer savunmalar, -her ne kadar cezanın hafifletilmesinde göz önünde bulundurulabilseler de-, tehdit ve zaruret halidir.

2.2 SORUŞTURMAYA YÖNELİK ENGELLER ORTADAN KALDIRILMALIDIR

2.2.1 Hiçbir yasal sınırlamaya izin verilmez

Uluslararası teamül hukukuna uygun olarak, Roma Statüsü'nün 29. Maddesi, “*Mahkemenin yargılama yetkisi içindeki suçlar, herhangi bir yasa sınırlamasına konu olmayacaktır*” demektedir. Taraf devletler, mahkemelerinin bu tür suçları yargılamalarını garanti almasına yardım edecek olan 29. Madde ile kendi yasalarının uygun olmasını sağlamalıdır.

2.2.2 Hiçbir devlet tarafından hiçbir şekilde genel af, özel af veya cezasızlığın benzer araçları kabul edilmemelidir

Soykırım, insanlığa karşı suçlar, işkence, yargısız infazlar ve gerçeğin bulunmasını engelleyen ve bir ceza davasında suçun ve masumiyetin tespit edilmesini engelleyen zorla ortadan kaybolmalar gibi uluslararası hukuk kapsamındaki suçlara yönelik ulusal genel aflar, özel aflar veya cezasızlığın benzeri araçları, uluslararası hukuka aykırıdır (Bakınız, örneğin, Uluslararası Af Örgütü, Sierra Leone: Sierra Leone Özel Mahkemesi: Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlara yönelik genel aflara başvuru hakkının reddi ve genel afların yasaklanması, UAÖ İndeks: AFR 51/012/2003, 1 Kasım 2003) (<http://www.amnesty.org/en/library/info/AFR51/012/2003/en>). Mahkemeyi veya diğer devletlerin mahkemelerini bağlayıcı kılamazlar. Üye devletlerin, bu tür tedbirleri almamaları ve başka devletler bu tedbirleri aldıkları zaman bunları tanımamaları gerekir.

2.2.3 Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar için resmi görevlilerin yargılanma muafiyetinin kaldırılması gerekmektedir

Madde 27 (1), “*Bu Statü, resmi görev ayrımı yapılmadan, herkese eşit şekilde uygulanır. Özellikle devlet veya hükümet başkanı, hükümet veya parlamento üyesi, seçilmiş bir temsilci veya bir hükümet memuru hiçbir şekilde bu Statü altında ceza sorumluluğundan muaf tutulamaz veya resmi unvan cezanın indirilmesi için bir neden teşkil etmez*” demektedir. Madde 27 (2), de ise “*Ulusal veya uluslararası hukuk çatısı altında olsun veya olmasın, bir şahsın resmi unvanıyla bağlantılı olan bağışıklık veya usul kuralları, Mahkeme’nin böyle bir şahıs üzerinde yargı yetkisini kullanmasına engel teşkil etmez.*” denilmektedir.

Soruşturma veya kovuşturma yaptıkları davaları Mahkeme’nin yargılama yetkisinden kaçırmayı arzu eden devletlerin, kendi resmi görevlilerinin veya yabancı resmi görevlilerin görevleriyle ilgili, uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar için, ulusal kanunlarında mevcut bir cezasızlık halinin önüne geçilmesi önemlidir. Bu suçlar için, herhangi bir resmi görevlinin vatandaşlığına veya kademesine bakılmaksızın, Statü’ye uygun olarak yargılanmasının ve Mahkeme’ye teslim edilmesinin mümkün olması gerekir.

3. ÖLÜM CEZASI OLMAKSIZIN ADİL YARGILAMANIN SAĞLANMASI

3.1 YARGILAMALAR ADİL OLMALIDIR

Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlarla suçlanan kişilerin ulusal mahkemelerdeki yargılanmaları, yasal işlemlerin tüm aşamalarında, uluslararası topluluk tarafından kabul görmüş genel hukuk prensiplerini yansıtan, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Anlaşması’nın 9, 14 ve 15. Maddeleri ve Roma Statüsü’nün 55 ve 62’den 68’e kadar ki Maddeleri gibi, uluslararası adil yargılama standartlarına uygun olmalıdır. Esasen, Statü’nün 20 (3) (b) Maddesi, ulusal bir mahkemede soykırım, insanlığa karşı suçlar veya savaş suçlarından itham edilmiş bir kişinin yargılanması “uluslararası hukuk tarafından kabul görmüş kanuni prosedürün kurallarına uygun olarak bağımsız bir şekilde veya tarafsızca yapılmamış ve koşulların kişiyi yargı önüne getirme niyeti ile bağdaşmayacak şekilde yapılmış ise”, Mahkeme’nin, bu suçlar için yeni bir dava yürütebilmesine imkan sağlar. 17 (1) (a) ve (b) ve (2) Maddeleri, soruşturma ve kavuşturmaları ilgilendiren benzer prensipleri içerir.

3.2 DAVALARDA, ÖLÜM CEZASI KARARI VERİLMEMESİ GEREKİR

Roma Statüsü’nün 7. Bölümündeki, Madde 77, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları için Mahkemenin verebileceği azami cezanın, ömür boyu hapis cezası olmasını öngörür. Madde 80, Bölüm 7’de yer alan hiçbir şeyin, “cezaların devletler tarafından kendi ulusal yasalarında veya bu bölümde belirtilen cezaları kapsamayan iç hukuklarında öngörüldüğü şekliyle uygulanmasını engellemediğini” belirtir. Uluslararası hukuk kapsamındaki bir suç için, uluslararası topluluğun kendisi tarafından seçilmiş olandan daha ağır bir cezayı uygulamak, ulusal mahkemeler için uygunsuz olabilecektir. Esasında, Güvenlik Konseyi, bu tür suçlar için bu cezayı, eski Yugoslavya ve Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemelerinin Statülerinden çıkartmıştır ve Sierra Leone Özel Mahkemesi Tüzüğünde ve Kamboçya Mahkemelerinde Olağan Dışı Komitelerin oluşturan kanunda bir ceza olarak dahil edilmemektedir. 1 Nisan 2010 tarihi itibarıyla, 139 ülke (dünyadaki ülkelerin üçte ikisinden daha fazlası)

Kanundan veya uygulamadan ölüm cezasını kaldırmışlardır (Uluslararası Af rgt, İptal Etme Taraftarı ve korumacı ülkeler) (<http://www.amnesty.org/en/death-penalty/abolitionist-and-retentionist-countries>) ve BM Genel Kurulu 62/149 (2007) Sayılı Kararı, devletlere “lm cezasının yürürlükten kaldırılması amacıyla ölüm infazlarında bir erteleme yapılması” çağrısında bulunmuştur. Daha da tesi, Uluslararası Af rgt, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin (İHEB) 3. Maddesinde kabul edilen yaşama hakkını ölüm cezasının ihlal ettiğine ve İHEB’nin 5. Maddesindeki yasaklamaya aykırı, aşırı zalim, insanlık dışı ve onur kırıcı bir ceza olduğuna inanmaktadır.

BÖLÜM İKİ: İŞBİRLİĞİ

Roma Konferansı'nda Statü için oy kullanmış 120 devlet, Mahkeme ile işbirliği yapmak için Statü'nün yükümlülüklerine dair geniş bir çerçeve oluşturmuşlardır. Statü, Mahkeme ile işbirliği yapmak için taraf devletlere yönelik bir dizi yükümlülükleri dikkatli bir şekilde tanımlar ve Mahkeme ile ulusal yetkililer arasında müzakere fırsatları sunarak bu sürecin kolaylaştırılmasını amaçlayan hükümler içerir.

Çok sayıda örnekte görüldüğü üzere, uluslararası işbirliğinin bu zorunlu çerçevesi, dünyadaki en kötü suçlara yönelik cezasızlık haline bir son verilmesi adına, Mahkeme'nin etkin olmasını sağlamak için başka ulusal işbirliği tedbirleriyle de güçlendirilmeye ihtiyaç duyar.

4. İŞBİRLİĞİ YAPMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

4.1 ULUSAL MAHKEMELER VE YETKİLİLER, MAHKEME KARARLARI VE TALEPLERİ İLE TAM BİR İŞBİRLİĞİ YAPMALIDIR

Madde 86 Taraf Devletlerin *"bu Statüdeki hükümlere uygun olarak Mahkemenin yargı yetkisine giren suçların soruşturulmasında ve kovuşturulmasında Mahkeme ile tam bir işbirliği yapmalarını"* sağlar. İyi niyet çerçevesi içinde herhangi bir sözleşmedeki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için temel gerekliliklere (*ahde vefa ilkesi*) ilaveten, Mahkeme ile tam bir iş birliği yapmaya yönelik bu kesin genel yükümlülük, herhangi bir temyiz ve yargılamanın gözden geçirilmesi de dahil olmak üzere, soruşturma ve kovuşturmalara her yönden ve tüm aşamalarından uygulanır. Ayrıca, Savcılık, Sicil, Başkanlık ve Üç Birim: Ön-Duruşma, Duruşma ve Temyiz'i de içeren Mahkemenin tüm organlarına uygulanır.

Madde 87 (1) açık bir şekilde, diplomatik kanallar veya tasdik esnasında veya daha sonrasında tespit ettikleri diğer herhangi bir uygun kanal vasıtasıyla işbirliği için taraf devletlere talepte bulunmak için Mahkeme'yi açık bir şekilde yetkilendirir. Madde 87 (3), talep yapılan devletin "talebin yerine getirilmesi için beyanın gerekli olduğu haller dışında, işbirliği talebini ve bu talebi destekleyen her türlü belgeyi gizli tutmasını" ister. En önemlisi, Madde 88, taraf devletlerde, "iş bu Bölüm [9] kapsamında belirtilen tüm iş birliği biçimlerinin kendi ulusal kanunları kapsamında uygulanabilir olduğunu garanti etmelerini" talep eder.

Taraf bir ülke, Bölüm 9 kapsamında Mahkeme'nin bir yardım talebinin yerine getirilmesini engelleyebilecek problemleri tespit ettiği takdirde, Madde 97, devletin "sorunu çözmek amacıyla, gecikmeksizin Mahkeme ile müzakere etmesini" öngörür. Bu tür problemler (1) "talebi yerine getirmek için verilen bilginin yetersiz olması halini"; (2) "tüm gayretlere rağmen" teslimi istenen bir kişinin yerinin tam olarak tespit edilememesi veya yakalama emrinde ismi geçen kişinin, o kişi olmaması hali veya (3) "mevcut hali içinde talebin yerine getirilmesi, talepte bulunulan devletin, bir başka devlet ile yaptığı ön-anlaşmayı ihlal etmesini gerektirmesi halini" içerebilir.

Mahkeme'nin bir talebinin derhal yerine getirilmesi, talebin ilişki olduğu davadan farklı bir davanın süren soruşturma ve kovuşturmasını engelleyecekse, Madde 94 (1), *"Bir talebin derhal yerine getirilmesi, talebin ilişkin olduğu davadan farklı bir davanın devam etmekte olan soruşturması veya kovuşturmasına müdahalede bulunacak nitelikte ise talepte bulunulan devlet, talebin yerine getirilmesini Mahkeme'nin kabul edeceği belli bir süre için erteleyebilir."*

Ancak, bu erteleme, talepte bulunulan devletteki soruşturma veya yargılamanın tamamlanması için gerekli zamandan daha uzun olamaz. Erteleme karan almadan önce talepte bulunulan devlet, yardımın başka şartlar altında hemen sağlanıp sağlanamayacağını dikkate alır.” Bu süre zarfında, 93(1)(j) ve 94 (1) Maddeleri uyarınca kanıtın korunmasında Savcı ile işbirliği yapmalıdır. Yine de, Mahkeme'nin soruşturmasını veya kovuşturmasını yapacağı suçlar – Madde 17'nin önem eşiğini karşılayan, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları – bir bütün olarak, uluslararası topluluğun ilgilendiği en ciddi suçlar olduğundan devletler, Mahkeme'nin bu suçları soruşturmasının veya kovuşturmasının öncelikle veya ulusal soruşturma veya kovuşturma ile eş zamanlı olarak yapılmasına izin vermelidir. Eğer Mahkeme, Savcı'dan bu iki maddeden birisi kapsamında kanıtların toplanmasını takip edebileceği emrini vermiş ise, Madde 18 veya 19 kapsamındaki bir kabul edilebilirlik itirazı askıda iken, Madde 95, devletlerin Bölüm 9 kapsamında Mahkeme tarafından bir talebin yerine getirmelerini ertelemeyebilmelerini sağlar (bakınız aşağıdaki Bölüm 3.4.2).

Her bir devlet, kendi ulusal mevzuatının, kendi mahkemeleri ve yetkililerinden, Mahkeme ile tam olarak işbirliği yapmalarını talep etmesini sağlamak zorundadır; Mahkeme ile tam işbirliğini erteleyebilecek veya engelleyebilecek her türlü ulusal mevzuat, prosedür veya uygulama, taraf devletlerin yerine getirmeyi kabul ettikleri yükümlülükler ile uyumsuz olabilecek ve Madde 87 (7) uyarınca sivil itaatsizlik bulgusuna yol açabilecektir. Federal devletler, devletlerin, eyaletlerin ve diğer siyasi birimlerin, Mahkeme ile tam bir işbirliği sağlamalarını temin etmelidir. Eğer bir devlet, talebin yerine getirilmesinde problemler ile karşılaşır ise, onu yerine getirmeyi reddetmek yerine, Mahkemeye'ye problemlerin nasıl çözüleceği hususunda danışmalıdır.

5. ULUSAL HUKUK İÇİNDE MAHKEME'NİN STATÜSÜ

5.1 MAHKEME BİR DEVLETİN SINIRLARI İÇİNDE DURUŞMA YAPMAK İÇİN YETKİLENDİRİLMELİDİR

Madde 3 (3) uyarınca her ne kadar Mahkeme'nin yasal merkezi Hollanda'danın Lahey kentinde olsa da, gerekli görüldüğü her zaman, herhangi bir yerde, bu Mahkeme'nin duruşma yapılabilmesine imkan verir. Madde 62, “aksine bir karar verilmediği takdirde, duruşmaların Mahkeme'nin yasal merkezinde yapılacağını belirterek, bu hükmü tamamlar.

Devletler, Mahkeme'ye, kendi sınırları içinde toplantı yapması, özellikle Ön Duruşma ve Duruşma Heyetlerine kolaylık sağlamak amacıyla gerekli yasaları kabul etmelidir. Ayrıca, Mahkeme'nin duruşmaya gelmesi mümkün olmayan tanıkların şahitliğine imkan sağlamak için ses ve video kayıtlarının kullanılmasını kolaylaştırmaları gerekmektedir.

5.2 MAHKEME'NİN TÜZEL KİŞİLİĞİNİN TANINMALIDIR

Statü'nün, 4 (1) Maddesi, “Mahkeme'nin uluslararası tüzel kişiliğe sahip olmasına” ve ayrıca “fonksiyonlarını yerine getirmek ve amaçlarını tamamlamak için gerekli olabilecek yasal kapasiteye sahip olmasına” imkan verir. Ayrıca, Statü'nün 4(2) Maddesi, “ Mahkeme'nin, herhangi bir taraf devletin sınırlarında, iş bu Statü'de imkan verilen şekilde, işlevlerini ve yetkilerini kullanabileceğini” ifade eder.

Her bir taraf devlet, Mahkemenin, ulusal hukuk kapsamında geçerli hukuki ehliyeteye sahip olmasını

temin etmek zorundadır, böylelikle, Mahkeme, devletin sınırları içinde işlevlerini ve yetkilerini etkin bir şekilde kullanabilir ve amaçlarını yerine getirebilir.

5.3 MAHKEMENİN PERSONELİNİN, DANIŞMANININ, UZMANLARININ, TANIKLARININ VE MAHKEME OTURUMUNDA VARLIĞI GEREKLİ OLAN DİĞER KİŞİLERİN AYRICALIK VE DOKUNULMAZLIKLARI TAM OLARAK GÖZETİLMELİDİR

Mahkeme. Tüzüğü'nün, 48 (1) Maddesi, "Mahkeme'nin her taraf devletin ülkesinde, amaçlarını yerine getirebilmek için gerekli ayrıcalık ve dokunulmazlıklardan yararlanacağını hüküm altına alır. Bu hüküm, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 105(1) Maddesinin BM için öngördüğü korumanın aynısını Mahkeme için de sağlar. Bu ayrıcalık ve muafiyetler, Birleşmiş Milletler İmtiyazlar ve Muafiyetler Sözleşmesi'nde daha detaylı olarak açıklanmaktadır. Madde 48'e ilaveten, Mahkemenin İmtiyazları ve Muafiyetleri Sözleşmesi Mahkeme'nin imtiyazlarının ve muafiyetlerinin kapsamının artırılmasına yardımcı olmak amacıyla Taraf Devletler Meclis'i tarafından kabul edilmiştir.

Madde 48 (1)'i tam olarak etkin hale getirmek için, Uluslararası Af Örgütü, üye devletlerin, şu an BM için yaptıkları şekilde Mahkeme için de benzer ayrıcalık ve muafiyetleri sağlamayı garanti etmelerini önerir. Bu koruma, ulusal yasal işlemlerden mutlak muafiyet içermelidir. (Mahkemenin sahip olduğu veya kiraladığı taşınmazların ve varlıklarının dokunulmazlığı; Mahkeme arşivlerinin ve belgelerinin dokunulmazlığı; vergilerden muafiyet; kodları kullanma ve karşılık yazısını ve belgeleri kurye veya diplomatik çantalar ile gönderme hakkı; sansür uygulanmaması).

Hakimler, Savcı, Savcı Yardımcısı ve Kayıt Memuru. Madde 48 (2), "Hakimlerin, savcının, savcı yardımcısının ve kayıt memurunun, Mahkeme'nin işlemlerini yürüttüğü ölçüde veya işlemlerle ilgili olarak görev yaptıkları zaman, diplomatik misyon şeflerine tanınanlar ile aynı imtiyaz ve muafiyetlerden faydalanabilmelerine ve görev sürelerinin sona ermesinden sonra, resmi görevleri sırasında kendileri tarafından söylenmiş veya yazılmış ifadeler ve gerçekleştirilmiş eylemler ile ilgili her türlü yasal işlemde muafiyet tanınmasına devam etmelerine" imkan verir.

Mahkeme'nin bu kıdemli görevlilerinin bağımsızlığını ve etkinliğini temin etmek için, taraf devletlerin, BM Sözleşmesi'nin 105 (1) Maddesi ve şu an, uluslararası teamül hukukun bir parçası olan, Birleşmiş Milletler İmtiyazlar ve Muafiyetler Sözleşmesi'nin V(19) Maddesi kapsamında kıdemli BM görevlilerine yaptıkları şekilde aynı korumayı onlara da tanımları gerekmektedir. Özellikle, taraf devletlerin, kendi vatandaşları olsalar bile, bu kıdemli Mahkeme yetkililerine bu tür bir korumanın uygulanmasını temin etmeleri gerekmektedir.

Kayıt Memuru vekili ve Savcılık ve Kayıt personeli. Madde 48 (3) kapsamında, "Kayıt memuru vekili, savcılık personeli ve kayıt personeli, Mahkeme'nin imtiyazlar ve muafiyetlerine dair anlaşma uyarınca, görevlerini yerine getirmeleri için gerekli olan imtiyazlar ve muafiyetler ve kolaylıklardan faydalanacaklardır".

Taraf devletler, her ikisi de şu an uluslararası teamül hukukunun bir parçası olan, Birleşmiş Milletler İmtiyazlar ve Muafiyetler Sözleşmesinin V ve VII Maddeleri kapsamında BM personeline tanınan koruma ve imtiyazları bu personele de tanıyarak, Mahkeme personelinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü garanti etmeleri gerekmektedir. Bu işlevsel dokunulmazlıklar, görevleri esnasında yerine getirdikleri eylemler için tutuklanma ve yasal işlemlerden muafiyetleri içerir. Bu muafiyetler, mahkemenin bağımsızlığından ve işlemlerinden ödün verilmemesini temin etmek için, milliyetine bakılmaksızın, yerel olarak istihdam edilmiş personel de dahil olmak üzere, tüm personele uygulanması gerekmektedir.

Mahkeme huzuruna çıkması gereken kişiler. Madde 48 (4), Mahkeme oturumunda olmaları gereken avukat, uzman, tanık ve diğer kişilere “Mahkemenin imtiyazlar ve muafiyetler sözleşmesi uyarınca, Mahkemenin uygun işlemesi için gerekli olan şekilde bu uygulamanın tanınmasını” sağlar. Taraf devletlerin, - Lahey’de veya taraf devletin sınırları içinde oturumun yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın – yargılamanın etkin işlemesi amacıyla Mahkemede bulunmaları gerekli olan kişilere aynı korumayı tanımamaları için hiçbir sebep yoktur.

Ayrıca, taraf devletler, kendi sınırları içinden Mahkeme merkezine veya Mahkeme merkezinden kendi sınırlarına seyahat etmekte olan bu kişilere de aynı korumayı sağlamalıdır. Böylelikle Mahkemenin çalışması ertelenmez veya geciktirilmez.

6. HAKİM VEYA SAVCI OLACAK ADAYLARIN ADAY GÖSTERİLMESİ

6.1 DEVLETLERİ, HAKİM VE SAVCI OLACAK ADAYLARI MÜMKÜN OLAN EN GENİŞ MÜZAKERE İLE ATAYACAKLARINI GARANTİ ETMELİDİR

Madde 36 (4) (a), herhangi bir taraf devletin, Mahkemeye seçilecek hakimleri, ya:

“(i) Söz konusu devletin en üst yargı görevlerine atama için öngörülen aday gösterme usulleri ile;

veya (ii) Uluslararası Adalet Divanı’na aday göstermede söz konusu Divanın Statüsünde öngörülen usuller ile” aday gösterebilmelerine imkan verir.

Madde 36 (3) (a), Hakimlerin gerekli özelliklerini tanımlar ve Madde 36 (4) (b), her bir taraf devletin, bir diğer taraf devletin bir adayını aday göstermesine izin verir. Hakimlerin aday gösterilmesi ile ilgili olarak, devletler hangi yaklaşımı seçerlerse seçsinler, Uluslararası Af Örgütü’nün Temmuz 1997’de söylediği gibi, “hakimlerin seçimi için, mümkün olabilen en iyi adayların seçimini sağlayacak bir yöntem bulmak önemlidir.” *Uluslararası Af Örgütü, Uluslararası Ceza Mahkemesi: Doğru seçimlerin yapılması – Bölüm II: Mahkeme’nin organize edilmesi ve adil bir yargılamanın garanti edilmesi*, Temmuz 1997 (UAÖ İndeks: IOR 40/11/97), Bölüm II.C.2. Tüzüğü, “olabildiğince açık” olan bir prosedür ihtiva ettiğini ve “ aday gösterilmeden önce ilgili ülkede ulusal seviyede mümkün olabilen en geniş kamu müzakeresini içerdiğini ileri sürmektedir. Devletler, bir yürütme organından ziyade, ulusal bir yargı merci tarafından sunulmuş aday listelerinden aday gösterilmesine önem vermelidirler. Asgaride, Statü, bu tür aday gösterilmelerin yapılmasında ve hakimlerin seçilmesinde, devletlerin, sadece, en yüksek mahkemeler, hukuk fakülteleri, barolar ve ceza adaleti ve kadın hakları da dahil olmak üzere, insan hakları ile ilgilenen hükümet dışı kuruluşlar ile açık bir süreç içinde yapılan müzakere sonrasında aday göstermeleri gerekmektedir.”

Madde 42 (3), Savcının niteliklerini açıklar ve Madde 42 (4) Savcının seçilme durumunu tarif eder, fakat devletlerin adayları nasıl seçmeleri gerektiğini anlatmaz. Uluslararası Af Örgütü, uygun bir adayı seçmek için en etkili yolun, eğer bir taraf devlet kendi adayını aday göstermeyi ister ise, hakim adaylarının seçimi için önerilmiş olana benzer ulusal seviyede açık bir sürecin uygulanması olduğunu düşünmektedir. Esasında, Savcı seçimine dair 1997 yılında benzer tavsiyelerde bulunulmuştur. Devletlerin, Hakim ve Savcı olacak adayların ulusal seçim süreçlerinin bu prensiplere uygun olmasını temin etmeleri gerekmektedir.

7. MAHKEME SORUŞTIRMALARININ KOLAYLAŞTIRILMASI VE YARDIM EDİLMESİ

7.1 SAVCI, BİR SORUŞTURMAYI ERTELEDİĞİ ZAMAN DEVLETLER GECİKMEKSİZİN BİLGİ TALEPLERİNE RİAYET ETMELİDİRLER

Madde 18 (5), Savcının, Mahkeme'nin yargılama yetkisi içindeki suçlar ile ilgili bir soruşturma yapıyor olduğunu bir taraf devlete bildirmesi üzerine, taraf devletin, bu suçlarla ilgili olarak yargılama yetkisi içinde kendi vatandaşlarını veya diğer kişileri yargılıyor veya yargılamış olduğu gerekçesi ile Madde 18 (2) uyarınca talepte bulunması üzerine, Savcı bir soruşturmayı tehir ettiği zaman, ilgili devletin, Savcı tarafından yapılan soruşturmanın ve herhangi bir muhtemel kovuşturmanın gidişatına dair bilgilendirme taleplerine, usulsüz gecikme olmaksızın yanıt vermesi gerektiğini düzenler.

Devletler, bu tür taleplere, yetkililerin tam olarak ve derhal yanıt vermelerini temin etmelidir.

7.2 DEVLETLER, 18 (6) VE 19 (8) MADDELERİ UYARINCA DELİLLERİ KORUMAK VE SANIĞIN KAÇMASINI ENGELLEMELER AMACIYLA, SAVCI TARAFINDAN YARGI ALANINA VEYA KABUL EDİLEBİLİRLİĞE VE HUKUK DAVALARINA MADDE 19 İTİRAZI ÖNCESİNDE, SAVCI'NIN EYLEMLERİNİ VEYA MAHKEME TARAFINDAN YAYINLANAN TUTUKLAMA EMİRLERİNİ YÜRÜLÜĞE KOYACAKLARDIR.

18 veya 19. Maddeler kapsamında bir devlet, kabul edilebilirlik itirazı veya Madde 19 uyarınca yargılama yetkisine bir itiraz yaptığında, her ne kadar, Savcı'nın soruşturmayla ilgili bazı adımları erteleme gereke de, bu maddeler, soruşturmaya ait diğer adımların bu itirazların sonuçlarını askıya alarak devam edebilmesini sağlar. Madde 18 (6) Ön-Yargılama Dairesi tarafından bir yargılamanın askıya alınması veya Savcı, Madde 18 kapsamında bir soruşturmayı ertelediği zaman, "önemli kanıtları elde etmek için tek bir fırsatın var olduğu veya bu kanıtın belirgin bir şekilde mevcut olmayacağı durumlarda, Savcı'nın, istisnai olarak, Ön-Yargılama Dairesi'nden, kanıtın korunması amacıyla soruşturmaya ait gerekli adımları izlemesi için yetki isteyebilmesine " imkan verir. Madde 19 (8), Madde 19 uyarınca kabul edilebilirliğe veya yargılama yetkisine itirazlar üzerine Mahkeme tarafından bir yargılamanın askıya alınmasıyla, Savcının üç tip faaliyet için Mahkeme'den yetki arayışına girebilmesini sağlar. Bunlar: "Madde 18, 6. paragrafta atıf yapılan tarzda bir soruşturmaya ait adımları izlemek"; "bir tanıktan bir ifade veya delil almak veya itirazın yapılması öncesinde başlamış olan kanıtın toplanması ve incelenmesini tamamlamak"; ve "ilgili Devletler ile işbirliği içinde Savcının, hali hazırda Madde 58 kapsamında hakkında bir yakalama emri talep ettiği kişilerin kaçmalarını engellemek". Madde 19 (9), bir devletin itirazının "*Savcı tarafından gerçekleştirilmiş herhangi bir eylemin veya itirazın yapılması öncesinde Mahkeme tarafından yayımlanmış herhangi bir emir veya taahhüdün geçerliliğini etkilemeyeceğini,*" belirtmektedir.

Bu nedenle, kabul edilebilirliğe veya yargılama yetkisine devlet itirazlarının tespit edilmesini askıya alan bu adımları, yetkililerinin tam olarak yürürlüğe koymalarını taraf devletler temin etmelidirler. Bu gereklilik, kanıtın kaybolmamasını veya tahrip edilmemesini, şahitlerin tehdit edilmemesini veya zarar görmemelerini veya suçlu kişilerin kaçmamasını sağlamak için gereklidir.

7.3 DEVLETLER, HERHANGİ BİR ENGEL OLMAKSIZIN, SAVCILIK MAKAMI VE SAVUNMANIN DEVLET İÇİNDE SORUŞTIRMALARI YAPABİLMELERİNİ KOLAYLAŞTIRMALIDIRLAR

Madde 54 (3), Savcının, kanıt toplama ve incelemesine; soruşturulmakta olan kişilerin, mağdurların ve tanıkların bulunması ve sorgulanmasını talep etmesine; herhangi bir devlet veya hükümetler arası kuruluş veya düzenlemenin işbirliği arayışında bulunmalarına; bir devlet, hükümetlerarası kuruluş veya kişinin işbirliğini sağlamak için gerekli olan anlaşmalar veya sözleşmeler imzalamasına; bilgileri gizli tutmasına ve bilgilerin gizliliğini, kişilerin korunmasını veya kanıtların muhafazasını sağlamak için gerekli tedbirleri almasına veya alınmasını talep etmeye izin verir.

Madde 54 (2), Savcının Bölüm 9 uyarınca (86'dan 102'ye kadar Maddeler) veya Madde 57 (3) (d) kapsamında Ön-Yargılama Dairesi tarafından yetkilendirildiği şekilde bir devletin sınırları içinde soruşturma yürütmesine açık bir şekilde izin verir. Bölüm 9, devletin izni ile bir taraf devletin sınırı içinde Savcı'nın alabileceği geniş bir aralıkta soruşturmaya ait aşağıda belirtilen önlemleri tanımlar. İlave olarak, Madde 99 (4), ilgili devlet ile müzakere sonrasında, devlet izin vermemiş olsa bile, bir taraf devletin sınırı içinde soruşturmaya ait bir takım zorunlu olmayan önlemleri Savcı'nın alması için açık bir şekilde yetkilendirir. Eğer, devlet, suçun gerçekleştiği iddia edilen yer değil ise, Savcı, devlet tarafından ortaya atılan her türlü makul şartlar veya durumlara konu olan talebi yerine getirebilir, fakat talepte bulunan devlet, "gecikmeksizin, sorunu çözmek için, Mahkeme ile müzakere yapmalıdır". Soruşturmaya ait izin verilen zorunlu olmayan önlemler, eğer talebin yerine getirilmesi önemli ise, talep edilen taraf devlet bulunmaksızın bu şekilde yapılması ve bir kamusal alan veya başka bir kamusal yer değiştirilmeksizin inceleme dahil olmak üzere, gönüllülük esası üzerinden, bir kişi ile mülakat yapılması veya kanıt alınmasını içerir. Madde 57 (3) (d) kapsamında, bir taraf devletin işbirliğinin kesinleşmediği durumlarda, Ön Yargılama Dairesinin o devletin 9. Bölüm çerçevesinde olayda işbirliği taleplerine cevap verebilecek şekilde herhangi bir otoritesi kalmadığına veya adli sisteminin böyle bir işbirliğini yürütebilecek bir unsura sahip olmadığına karar vermesi halinde, Savcı'yı, mümkün olduğu ölçüde o devletin görüşlerini de dikkate alarak, o taraf devletin ülkesi içinde soruşturma icra etmeye yönelik belirli adımları atması hususunda yetkilendirebilir.

Devletler tüm davalarda engel olmaksızın sahada soruşturma yapmak için Savcılık ve savunma makamına izin vermelidirler. Yerel veya uluslararası olarak istihdam edilip edilmediklerine bakılmaksızın, soruşturmaları yerine getirmek için, kendilerinin müfettişleri de dahil, Savcı ve sanığı korumak için, kolayca görülemeyen bir durumda, ihtiyaç duyulan ve talep edilen güvenlik ne olurda olsun, ulusal yetkililerin temin etmesini sağlayacak mevzuatı kabul etmelidirler. Savcı ve sanık tarafından, adli uzmanlar gibi devlet personelinin istihdam edilmesinde yasal bir sakınca olmamalıdır.

7.4 MEVZUAT, SORUŞTURMA VE KOVUŞTIRMALARLA İLGİLİ OLARAK MAHKEME TARAFINDAN YAPILAN YARDIM TALEPLERİNE DAİR GEREKÇELER İÇERMEMELİDİR

Birçok devlet, şu an, ceza soruşturmasını ve kovuşturmasını yürüten diğer devletlere karşılıklı yasal destek sağlamaktadır. Böylelikle devletler bu tür yardıma aşına olacaklar ve Mahkeme ile tam bir işbirliğine izin vermek için mevzuat ve uygulamalarında sadece çok ufak bir değişikliğe gerek duyulacaktır. Bu türden birçok durumda, taraf devletler tarafından oluşturulan uluslararası bir yargısal organ olan Mahkeme ile işbirliği yapmak için gerekli olabilecek temel değişiklik, sadece karşılıklı işbirliği için gereken desteğin reddine dair gerekçelerin ortadan kaldırılması olacaktır. Bu gerekçeler: soruşturma veya kovuşturma kapsamındaki suç, siyasi bir kabahattir veya siyasi bir kabahatle veya askeri disiplin kabahatleri ile bağlantılıdır (soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları siyasi veya askeri disiplin kabahatleri değildir), Mahkeme'nin adil yargılama yapmayacağı iddiası (Statü'nün, birçok devletten daha güçlü bir adil yargılanma hakkı teminatları vardır), ölüm cezası tehlikesi (bu ceza, Statü'den çıkartılmıştır), Mahkeme'nin yargı yetkisi kapsamındaki suçlar ilgili devletin mevzuatında suç olarak tanımlanmamıştır (soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları tüm devletlerin cezalandırmakla yükümlü oldukları suçlardır), soruşturma veya kovuşturma kapsamında kişi, fiilinden dolayı çoktan beraat etmiş veya mahkum edilmiştir (*aynı suçtan iki kere yargılanma olmaması ilkesi*) (bu prensibin Statü kapsamında uygulanıp uygulanmadığına karar vermek Mahkeme'nin görevidir), zamanaşımı kanunları (Madde 29, Mahkeme'nin yargılama yetkisi içindeki suçların, herhangi bir zamanaşımına tabi olmamasını sağlar) ve genel aflar, özel aflar ve bir yargılamayı ve gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek için tasarlanmış benzer cezasızlık ölçütleri (bu tür ölçütler, uluslararası hukuka karşıdır).

7.5 ULUSAL YETKİLİLER, AŞAĞIDA ÖZETLENEN ŞEKİLDE, MAHKEMEYE GENİŞ BİR ARALIK İÇİNDE DESTEK SAĞLAMALIDIRLAR

Aşağıda tanımlanan şekilde, bu tür bir destek, üç ana grup içinde yer alır: belgeler, kayıtlar ve fiziksel kanıtlar ile ilgili destek; mağdurlar da dahil, tanıklar ile ilgili destek ve araştırmalar ve yakalamalar ile ilgili desteğe ilaveten, taraf devletler, talep edilen devletin kanunlarınca yasaklanmamış herhangi bir biçimde destek sağlamayı kabul ederler. Madde 100, talep edilen devletin sınırı içindeki infaz taleplerinin olağan maliyetlerinin bu devlet tarafından karşılanmasını temin eder, fakat gözaltındaki tanıklar da dahil olmak üzere, tanıkların ve uzmanların seyahati ve güvenliği ile ilişkili masraflar dahil, çok sayıda masraf Mahkeme tarafından karşılanacaktır; tercüme, yorum ve transkripsiyon; Mahkeme personelinin seyahat ve harcırah masrafları; Mahkeme tarafından alınan bilirkişi görüşleri veya raporları; tutuklanan kişilerin nakilleri ve müzakereler sonrasında, her türlü olağan dışı maliyetler. Madde 96 (3), Mahkemenin talebi üzerine, bir taraf devletten “ya genel olarak ya da, [tutuklama veya teslim olma dışında destek biçimlerini ilgilendiren, Madde 96 (2) (e)] kapsamında uygulanabilecek ulusal kanunu kapsamındaki her türlü gereklilikleri ilgilendiren, özel bir hususla ilgili” onunla görüşmesini ve bu müzakereler boyunca, “kendi ulusal hukukunun belirli kuralları hakkında Mahkeme'ye tavsiyede bulunmasını” talep eder. Mahkemenin hazırlıklı olması, hızı ve etkinliğini geliştirmek amacıyla, taraf devletlerin, Mahkeme ile bu tür işbirlikleri ile ilgili kendilerinin ulusal hukuk kurallarını ilgilendiren bir talebi beklememeleri gereklidir, fakat mevcut kurallar hakkında kapsamlı bilgiler sağlamalı ve değiştikçe onları güncellemelidirler. Ayrıca, Mahkemenin talepleri ile bağlantılı olağan maliyetleri de ödemelidirler.

Belgeler ve kayıtlar, bilgi ve fiziksel kanıtı ilgilendiren destek

7.5.1 Mahkeme tarafından talep edilen veya emredilen belgelerin ve kayıtların, bilgilerin ve fiziksel kanıtların yerleştirilmesi ve temin edilmesi

Madde 93 (1) (a), taraf devletlerin “*şahısların ve nesnelerin bulunduğu yerlerde*” yardım etmelerini talep eder. Madde 93 (1) (i), taraf devletlerin, “*resmi kayıtlar ve belgeler de dahil olmak üzere, kayıtların ve belgelerin tümü*” hakkında yardım taleplerine riayet etmelerini ister.

Devletler, yargısal ve diğer resmi görevlilerinden, bu belgeler ve kayıtlar, bilgi ve fiziksel kanıtın bulunması ve temin edilmesinde, Mahkeme’ye yardım etmelerini talep etmelidir.

Gizli bilgi. Madde 68 (6), “memurlarının veya vekillerinin korunması ve gizli veya hassas bilgilerin korunması ile ilgili alınacak gerekli tedbirler için bir başvuru yapmaları için” bir devleti yetkilendirir. Madde 73, “...*hükümetler arası örgüt veya uluslararası kuruluş tarafından ona gizli kalmak kaydıyla verilmiş olan, kendi sorumluluğunda, mülkiyetinde veya kontrolündeki bir belge veya bilgiyi Mahkeme’ye sunması talep edilmiş...*” bir devletin, “*bu belge veya bilgiyi Mahkemeye sunmak amacıyla gönderen makamın iznini aramasını ister*”. Eğer gönderen makam bir taraf ülke ise, ya “*beyan edilmesi için izin vermesi veya [ulusal güvenliği ilgilendiren] Madde 72’nin hükümlerine istinaden Mahkemeye beyan hususunu çözmek amacıyla taahhütte bulunması gereklidir*”. Eğer gönderen makam bir taraf ülke değil ve beyan edilmesine izin vermez ise, “talep edilen ülke, Mahkeme’ye, gönderen makama karşı önceden var olan gizlilik yükümlülüğünden dolayı, belgeyi veya bilgiyi sağlayamayacağına dair Mahkemeyi bilgilendirecektir.”

Mahkeme huzurundaki davaların etkin soruşturması ve kovuşturmasını temin etmek için, taraf devletler, Madde 72 uyarınca Mahkeme tarafından emredilen katı koruma kuralları kapsamında, Mahkeme’nin talebi üzerine bu bilginin sağlanacağı, onların herhangi birisinin ulusal güvenliğini ilgilendirmekte olan bilgi değiş tokuşunu içeren diğer taraf devletler ile sözleşmeler düzenlemelidir. Taraf devletler, taraf olmayan devletler ile benzer sözleşmeler imzalamalıdır.

Koruma altındaki ulusal güvenlik bilgileri. Madde 72, ilgili devletin görüşü dahilinde, eğer açıklanır ise, ulusal güvenliğine zarar verebilecek olan, Mahkeme tarafından aranılan bilginin korunması için kapsamlı ve detaylı bir koruma sistemi sağlar. Paragraf (4), konuyu çözmek için bu tür durumlarda hak olarak bir devletin müdahale edebilmesine imkan verir ve paragraf (5), Savcı, “işbirlikçi araçlar ile konuyu çözmeye arayışında olmak için”, bir devletten sanık veya Ön-Duruşma veya Duruşma Heyeti ile işbirliği içinde, “tüm makul adımları” atmasını ister. Talebin değiştirilmesi veya aydınlatılması; kanıtın ilgili olup olmadığına dair bir tespit; diğer kaynaklardan veya farklı bir biçimde bilginin temin edilmesi; *kamera içinde veya tek taraflı yöntemler* vasıtasıyla gibi, diğer yöntemler ile bilgiyi temin etmek için metotlara dair anlaşma; da dahil olmak üzere, ikinci paragraf, atılabilecek olası birkaç adımı tanımlar. Paragraf 6, eğer “işbirlikçi yöntemler vasıtasıyla konuyu çözmek için tüm makul adımlar atılmış ise” ve devlet hala bilgiyi sunabilmesi için hiçbir şartın mevcut olmadığını düşünüyor ise, bu şekilde Savcı’yı veya Mahkeme’yi bilgilendireceği hususunu sağlar. Yine de, eğer Mahkeme ondan sonra, “suçlunun suçunu veya masumiyetini oluşturmak için kanıtın ilgili ve gerekli olduğunu” tespit eder ise, paragraf 7, konunun çözüm arayışında başka adımlar atabilmesini veya eğer devletin “Statü kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olarak hareket etmediği” sonucuna varmış ise, Madde 87 (7) uyarınca konuyu Taraf Devletler Meclis’ine veya eğer Güvenlik Konseyi konuya atıf yapmış ise, Güvenlik Konseyi’ne gönderebilmesini sağlar. Tüm diğer durumlarda, paragraf (8), Mahkemeyi, beyan edilmesi için talimat vermeye veya bu şekilde yapmadığı takdirde, “zanlının yargılanmasında bu müdahaleyi yapmasına, bir vakanın var olması veya olmamasına göre, durumlarda uygun olabilecek şekilde” yetkilendirir.

Madde 72’de Statü, dikkatli bir şekilde ustalıkla işlenmiş korumaları vererek, devletlerin, Mahkeme tarafından talep edilmiş ve bir zanlının, bir suçtan masum veya suçlu olup olmadığını tespit etmek için ilgili ve gerekli olduğu her türlü bilgi veya kanıtı tedarik edebilecekleri hususunda güvenli hissetmelerini sağlar. Devletler, Mahkeme tarafından sağlanan her türlü koruma altında, Mahkeme, dava için önemli olduğuna karar verdikten sonra talep ettiği her türlü bilgi veya kanıtı sağlamalıdır.

7.5.2 Kanıtın kaybolma, değiştirilme veya tahrip edilmeye karşı korunması

Madde 93 (1) (j), taraf devletlerin “*kanıtın korunmasına*” dair taleplere uymalarını hüküm altına alır.

Bu nedenle, taraf devletler kendilerinin yargısal ve diğer resmi görevlilerinden bu kayıtları belirlenmesi, yerleştirilmesi, korunması ve temin edilmesi hususlarında Mahkeme’ye yardım etmelerini istemelidirler.

7.5.3 Mahkeme tarafından talep edilen her türlü belgenin sunulması

Madde 93 (1) (d), taraf devletlerden, Mahkeme tarafından talep edildiğinde, “yargısal belgeler de dahil olmak üzere, belgelerin sunumunu” sağlamalarını talep eder.

Devletler, Mahkeme’nin talebi üzerine, Mahkeme belgeleri veya devletin belgeleri olsun veya olmasın, her türlü belgeyi sunmaları için yargısal veya diğer resmi görevlilerine talepte bulunması gerekir.

Mağdurlar ve tanıklar ile ilgili yardım

7.5.4 Tanıkların yerleştirilmesinde Mahkemeye yardım etme

Madde 93 (1) (a), “*kişilerin tespit edilmesi ve nerede oldukları hakkında*” yardım etmeleri için devletlere talepte bulunur. Taraf devletler, yetkililerinin Mahkeme’ye kişilerin tespit edilmesi ve yerleştirilmesinde yardım etmelerini sağlamak durumundadır.

7.5.5 Mağdurlara ve tanıklara her türlü gerekli korumanın sağlanması

Madde 93 (1) (j), taraf devletlerin “*mağdurların ve tanıkların korunmasını*” sağlaması gerektiğini hüküm altına alır. Mahkemenin bu alandaki kendi sorumlulukları ile ilgili diğer maddeler, devletlere etkin bir işbirliği sağlamak için hazırlanmalarına yardımcı olur. Madde 42 (9), Savcıdan “cinsel ve cinsiyete dayalı şiddet ve çocuklara yönelik şiddet de dahil olmak üzere, fakat bunlarla sınırlandırılmaksızın, belirli hususlarda yasal uzmanlığa sahip danışmanlar atamasını” ister. Madde 43 (6), “Mahkeme huzuruna çıkan tanıklar, mağdurlar ve bu tanıkların verdikleri şahitlik açısından riskte olan başkaları için koruyucu tedbirler ve güvenlik düzenlemeleri, danışmanlık ve diğer uygun desteğin, Savcılık ile müzakere halinde, sağlanması” görevini yerine getirecek bir Mağdurlar ve Tanıklar Birimi oluşturulmasına imkan verir. Ayrıca, bu hüküm, “Bu Birimin, cinsel şiddet suçları ile ilgili travmalar da dahil olmak üzere, travmada uzman personel istihdam etmesini” talep eder. Madde 68 (1), Mahkeme’yi “mağdurların ve tanıkların güvenliği, fiziksel ve psikolojik sağlığı, itibarı ve özel hayatını korumak için uygun tedbirleri alma yükümlülüğü altına sokar. Bu şekilde yaparak, Mahkeme, suçun cinsel ve toplumsal cinsiyet şiddeti veya çocuklara karşı şiddet içerdiği durumda, yaş, toplumsal cinsiyet ... ve sağlık ve suçun niteliği da dahil olmak üzere, özellikle, fakat bunlarla sınırlı kalmaksızın, tüm ilgili etkenleri göz önünde bulunduracaktır”. Statü, ayrıca, Savcının da bu önlemleri almasını ister.

Taraf devletler, cinsel şiddet veya çocuklara karşı şiddet mağdurları da dahil olmak üzere, mağdurların ve tanıkların korunmasında, yetkililerinin Mahkeme'ye yardım etmelerini sağlamalıdır. Mahkeme'ye bu tür bir yardım, tanıkların güvenliği, fiziksel ve psikolojik sağlığı, itibarı ve özel hayatını korumak için uygun tedbirlerin alınmasına yardım etmeyi de mutlaka içerecektir. Özellikle, suçun cinsel veya cinsiyete dayalı şiddet veya çocuklara karşı şiddet içerdiği durumda, yaş, cinsiyet, sağlık, suçun niteliği de dahil olmak üzere bu tür önlemlerin uygulanmasına yardım edilirken, tüm ilgili etkenleri göz önünde bulundurmaya, Mahkeme gibi, ihtiyaç duyacaklardır. Bu yardımı etkin bir şekilde sağlayabilmeyi garantilemek için, Mağdurlar ve Tanıklar Birimi'nde olduğu gibi, cinsel şiddet suçları ile ilgili travmalar da dahil olmak üzere, travmada uzman personelin yanı sıra, cinsel şiddet ve çocuklara karşı şiddet de dahil olmak üzere, ilgili hususlarda yasal uzmanlığa sahip, Mahkeme'ye yardım etmek sorumluluğundaki kişileri, Savcı gibi, görevlendirmelidirler. Tabi ki, devletler Mahkeme'nin resmi görevlileri için ve Mahkeme'nin yargılama yetkisi dahilindeki suçlardan tutuklanmış veya suçlanan kişiler için her türlü gerekli korumayı da ayrıca sağlamalıdır.

7.5.6 Mahkemenin yargılama yetkisi dahilindeki suçların soruşturması ile bağlantılı olarak sorgulanan kişilerin haklarının tam olarak gözetilmesi

Madde 93 (1) (c), hem ülkenin resmi görevlileri tarafından, hem de Savcı tarafından sorgulanmasını içeren, "soruşturulan veya yargılanan herhangi bir kişinin sorgulanmasında", yardım sağlama taleplerine taraf devletlerin uymasını sağlar ve Madde 93 (1) (b), taraf devletlerin "Mahkeme'ye gerekli olan bilirkişi görüşleri ve raporlar da dahil olmak üzere, yemin, ifade dahil kanıtların toplanması ve ibraz edilmesi" için gelen taleplere uymaları gerektiğini hatırlatır.

Bu hükümlerin her biri, hem Savcı tarafından hem de bir soruşturmada Mahkeme'ye yardım eden ulusal yetkililer tarafından mutlak suretle gözetilmesi gereken, bir soruşturma esnasında herhangi bir kişiye uygulanan birçok önemli haklar tanıyan, Madde 55 ile birlikte okunmalıdır. İlk paragraf, bir soruşturma esnasında aşağıdakileri garantiler. Kişi:

- kendisini suçlu gibi göstermek veya suçu yüklenmek için zorlanamaz;
- her türlü baskı, şantaj veya tehdit veya her türlü işkence veya kötü muameleyle tabi tutulamaz;
- yetkin bir tercüman veya gerekli çevirilerin ücretsiz desteğine sahip olmalıdır; ve
- Statü kapsamında izin verilmeyen bir şekilde keyfi tutuklama veya gözaltı veya özgürlükten yoksun bırakmaya maruz kalamaz.

İkinci paragraf, Mahkeme'nin yargılama yetkisi dahilindeki bir suçu işlemekten suçlanan bir kişi, Savcı veya ulusal yetkililer tarafından, Mahkeme'nin talebi uyarınca sorgulanmak üzere olduğunda, o kişi, sorgulanmadan önce aşağıdakiler hakkında bilgilendirilme hakkına sahiptir:

- suçtan itham edilmekte olduğu;
- suçun veya masumiyetin tespitinde sessiz kalmanın bir kabullenme anlamına gelmeksizin, sessiz kalma hakkına sahip olduğu

- kişinin tercihinine göre yasal destek alma hakkı olduğu; eğer kişinin yasal desteği yok ise, hakimın talep edeceği durumda ve eğer kişi ücretini karşılayamaz ise, ücretsiz, her türlü davada avukat talep etme hakkı olduğu; ve
- bu kişi isteyerek bu hakkından feragat etmediği müddetçe, avukat yanında iken sorgulanma hakkı.

Bütün ülkeler, bunları ve diğer uluslararası kabul görmüş insan hakları garantilerini, kendilerinin ceza hukuklarına veya ceza muhakemeleri usul kanunlarına dahil etmemişlerdir. Henüz bu şekilde yapmamış olanların, bu hakların titizlikle gözetilmesini temin etmek için, mevzuatlarını, polis yönetmeliklerini ve uygulamalarını tadil etmeye ihtiyaçları olacaktır. Bu şekilde davranmama, bu suçları işlemiş olan bir kişinin, hakları kendisine bildirilmeksizin ulusal yetkililerce alınmış ifadesinin, Madde 69 (7)(b) uyarınca delil olarak kabul edilmemesine yol açabilir. Bu hükme göre, eğer: ... (b) kanıtın kabulü, yargılamanın saygınlığına ters düşecek veya ciddi bir şekilde zarar verebilecek ise”, Statü’nün veya uluslararası kabul görmüş insan haklarının ihlal edilmesi yoluyla ile temin edilmiş kanıtlar, kabul edilebilir olmayacaktır. Esasında, eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, eğer “temel hakkaniyet prensiplerine aykırı ve bir adli hataya sebebiyet vermiş ise” kuralları ihlal eden bir eylemin geçersiz olarak kabul edilmesini temin eden, Kural 5’e dayalı, Prosedür ve Kanıt Kurallarının 42 (B) Kuralı’nın aksine, avukatının yokluğunda, bir zanlıdan, ulusal yetkililerce temin edilmiş ifadeleri kabul etmiştir. [*Prosecutor v. Delalić, Zdravko Mucić’in Kanıtın Hariç Tutulması Hareketi üzerine Karar, Dava No. IT-96-21-T, Yargılama Heyeti, 2 Eylül 1997 (her ne kadar Avusturya kanunları, sorgulama esnasında avukatın bulunmasını yasaklamış olsa da, avukatın yokluğunda zanlıdan Avusturya yetkilileri tarafından temin edilmiş ifadelerin hariç tutulması).*]

7.5.7 Herhangi bir yasal imtiyaza istinaden, Mahkeme’nin merkezinde veya o ülkede, tanıkları duruşmaya cebren getirerek Mahkeme’ye yardımcı olmak

Taraf devletler, Mahkemenin yargılama yetkisi dahilindeki suçların “etkin kovuşturması”nın “ulusal seviyede etkin tedbirler alarak ve uluslararası işbirliğini güçlendirerek sağlanması gerektiğini” Önsöz’de tasdik ederler.

Bu tasdik, ya Mahkemenin merkezinde veya eğer bu mümkün değil ise, kendi sınırları içinde, şahitlik etmeleri için kendi sınırları üzerinde veya kendi yargılama yetkileri kapsamında tanıkları mahkemeye zorla getirmek amacıyla etkin tedbirleri almalarını taraf devletlerden mutlaka talep eder. Devletler, kendi ulusal mevzuatı içinde, Mahkeme tarafından bulunmaları talep edilmiş tanıkların – Savcı, sanık veya Duruşma Heyetinin kendisi tarafından aranıp aranmadığına bakılmaksızın – ya Lahey’deki merkezinde veya Madde 69(2) uyarınca, devlet içinde bir video-bağlantısı vasıtasıyla, Madde 69 (5) veya uluslararası kanun veya standartlar kapsamında herhangi bir imtiyaza istinaden, Mahkeme huzurunda şahitlik yapmalarını temin edeceklerdir. Özellikle, tanıkların Mahkeme huzuruna savunma için çıkmalarını sağlama yükümlülüğü, Madde 67 (1) (e)’de garanti edilmiş olan zanlının haklarının korunması ve “zanlının lehine olan tanıkların aleyhine olanlarla aynı şartlar altında yargılamaya katılımını sağlamak,” Duruşma Heyetinin açık görevidir. Esasında, tam da bu nedenle, Duruşma Heyetine temel hakların korunması amacıyla, Madde 64 (6) (b) açık bir şekilde şunu söyler:

“duruşma öncesinde veya bir duruşma esnasında görevlerinin yerine getirilmesinde, Duruşma Heyeti, : ... (b) tanıkların iştirakini ve şahitliğini ve belgelerin ve diğer kanıtların toplanmasını, gerekli olması halinde, iş bu Statüde sunulan şekilde, Devletlerin yardımını alarak, talep edebilir.”

İlaveten, tanığın dinlenmesinin sağlanmasında devlet desteğine değinen Statü içinde iki ayrı sarıh hüküm mevcuttur. Birincisi, Madde 93 (1) (e), “Mahkeme huzurunda tanık veya uzman olarak kişilerin gönüllü olarak bulunmasını” sağlanması taleplerine devletlerin uymasını talep eder. Bu hüküm, taraf devletin, seyahat belgelerinin tedarik edilmesi ve Mahkeme huzuruna çıktıkları için çalışma haklarını kaybetmeyeceklerinin garanti edilmesi gibi, tanık ve uzmanların gönüllü olarak gelmelerini sağlamak amacıyla adım atmalarını taraf devletlerden ister.

İkincisi, Madde 93 (1) (f) ve (7), ulusal gözetim altındaki kişilerin özel durumları ile ilgilenir. Paragraf 7, “paragraf 7’de sağlanan şekilde kişilerin geçici naklinde” taraf devletlerin yardım etmesini sağlar. Bu paragraf, kişinin nakle ve izin vermesi ve talep edilen devletin kabul etmesi kaydıyla, “şahitliğin ve diğer yardımların tanımlanması veya temin edilmesi amacı için, gözetim altındaki bir kişinin geçici naklinin Mahkeme’nin talep edebileceğini” belirtir. Bununla birlikte, - geleneksel, yetersiz ve giderek artan bir şekilde güncelliğini kaybetmiş devletler arası karşılıklı yasal yardım anlaşmaları ve diğer enstrümanlar içindeki hükümlere benzer olan- bu hükümler, bir taraf devleti, Madde 64 (6) (b)’de olduğu gibi, tanığın dinlenmesi ile ilgili daha etkin biçimlerde işbirliğini Mahkemeye sunmasına engel olmaz. Ayrıca, aşağıda açıklanan şekilde, Madde 93 (1) (a) - (k)’deki Mahkeme’nin talep edebileceği yardım çeşitlerinin açıklayıcı bir listesine ilaveten, Madde 93 (1) (l), “Mahkemenin yargılama yetkisi içindeki suçların soruşturma ve kovuşturmasını sağlamak amacıyla, talep edilen devletin kanunlarınca yasaklanmamış olan herhangi bir diğer yardım türünü” sağlamak amacıyla, taraf devletlerin, taleplere uyacağını açık bir şekilde belirtir.

Bu nedenle, taraf devletler, sadece Mahkeme’nin merkezinde tanıkların gönüllü olarak bulunmalarını sağlamamalılar, fakat ayrıca, gerekli olması halinde, ya Lahey’de veya kendilerinin sınırları içinde, Mahkeme huzurunda bu sanıkların zorla katılımı da sağlamaları gerekmektedir.

Araştırmalar ve el koymalar ile ilgili yardım

7.5.8 Mahkeme tarafından, mezarların açılması da dahil, kanıtların araştırmasının ve el konulmasının sağlanması ve korunması

Madde 93 (1) (h), “arama ve el koymaların infazında” Mahkeme tarafından gelen taleplere taraf devletin uymasını talep eder. Daha da özel olarak, Madde 93 (1) (g), mezarların açılması ve incelenmesi de dahil olmak üzere, yerlerin veya sahaların incelenmesinde” taraf devletlerin yardım sağlamalarını talep eder.

Bu nedenle, örneğin, yerel mahkemelerin, araştırma amacıyla Mahkeme’nin bir talebine dayalı arama emri çıkarmasını sağlayarak, kanıtın araştırılması ve el konulmasını sağlamak için, taraf devletler, yetkililerine talepte bulunmalıdırlar. Uluslararası Af Örgütü, bu araştırmaları mümkün olabildiğince etkin olmalarını sağlamak için, taraf devletlerin, Mahkeme’nin bu konularda soruşturma yürütmeye ve

gerekli olduğu yerlerde, araştırmaları re'sen gerçekleştirmelerine izin vermesi gerektiğine inanmaktadır. Özellikle, mülk sahibinin izni dahi olmaksızın, engellenmeksizin, mezarların kazılmasını için devletlerin Mahkeme'yi yetkilendirmesi gerekir, ve Mahkemenin talebi üzerine gerekli ise, mezarlık alanları için güvenlik sağlanması amacıyla devlet yetkililerinden talepte bulunulması gerekir.

Devletler, kanıtı korumak için ne tür desteğe ihtiyaç duyulursa duyulsun, örneğin, mezardan çıkartılan vücutların dondurularak saklanması veya suçların işlenmesinde kullanılan materyallerin depolanması gibi işlemlerin yerine getirilmesini devlet yetkililerinden istemelidirler.

7.5.9 Zanlı kişilerin eşyalarının izlenmesi, dondurulması, el konulması ve ceza olarak kaybedilmesine yardım edilmesi

Madde 93 (1) (k), Taraf devletlerin, bir soruşturma ve kovuşturma ile bağlantılı olarak, “Üçüncü tarafların iyi niyetle kazanmış oldukları haklarına halel getirmeksizin, kazancın, eşyanın, mal varlıklarının ve suç aletlerinin sonradan el konulabilmesi için tanımlanması, bulunması ve dondurulmasında” Mahkeme tarafından gelecek taleplere uymalarını ister. Ayrıca, Madde 57 (3) (e), bir tutuklama emri veya daveti yayımlandığında, “özellikle nihai olarak mağdurların lehine, ceza amacıyla koruyucu tedbirlerin alınması için madde 93 (1) (k) uyarınca devletler ile işbirliği arayışında olması için Mahkemeyi açık bir şekilde yetkilendirir. Madde 93 (1) (l)'in ifadesi, Mahkeme'nin soruşturma içinde herhangi bir noktada tanımlama, takip etme, dondurma ve el koyma amacıyla talep yapma yetkiye sahip olduğunu açıklar. Aşağıda tanımlanan şekilde, Madde 75 (5) ve 109, bir tutuklama sonrasında bu tür adımların atılmasına imkan verir.

Statü'nün bu hükümleri, Mahkemenin talebi üzerine uluslararası hukuk kapsamında kazançların, gayrimenkulün ve aktiflerin ve suç aletlerinin tanımlanması, takip edilmesi, dondurulması ve el konulmasına izin veren yönetmeliklere sahip olduklarını taraf devletlerin garanti etmeleri gerektiği anlamına gelir. İlave olarak, diğer devletlerin taleplerini de dahil etmek için bu hükümleri genişletmelidirler.

7.5.10 Mahkeme tarafından talep edilen veya emredilen her türlü diğer yardımın temin edilmesi

Madde 93 (1) (l), taraf devletlerin “Mahkemenin yargılama yetkisi dahilindeki suçların soruşturulmasını ve kovuşturmasını kolaylaştırma amacıyla, talep edilen devletin kanunlarıncı yasaklanmamış her hangi bir diğer yardım şeklini” sağlamasına imkan verir.

İş bu hükmün özünün ve Tüzük'ün amaçlarının korunmasında, taraf devletler, kendi yargılama yetkisi içindeki suçların soruşturulması ve kovuşturması ile bağlantılı olarak Mahkeme tarafından talep edilen herhangi bir diğer yardım şeklini, mahkemelerinin ve diğer yetkililerinin sağlayabilmelerini garanti etmelidirler. Mahkemeye diğer yardım biçimlerinin yasaklanması olarak değerlendirilebilecek her türlü hükmün ortadan kaldırılması amacıyla, mevcut yönetmeliklerini gözden geçirmelidirler, böylelikle soykırım, insanlığa karşı suç ve savaş suçlarının etkin bir soruşturması ve yasal takibini yapabilirler. Asgari gereklilik ve uluslararası hukuk ile uyumun reddedilmesine yönelik gerekçeleri azaltmak amacıyla, bu suçların soruşturulması ve yasal takibi ile bağlantılı olarak diğer devletler tarafından yapılan yardım talepleri ile ilgili benzer bir gözden geçirmeyi değerlendirmelidirler.

8. ZANLI KİŞİLERİN TUTUKLANMASI VE TESLİM EDİLMESİ

8.1 TARAF DEVLETLER, TUTUKLAMA VE TESLİM İÇİN HİÇ BİR ENGELİN VAR OLMADIĞINI TEMİN ETMELİDİRLER

Devletler arasındaki suçluların iade edilmesinin tersine, bir kişinin Mahkeme'ye teslim edilmesinin reddedilmesine yönelik Statü kapsamında izin verilen hiçbir dayanaklı gerekçe mevcut değildir, örneğin: aranan kişi taraf devletin bir vatandaşıdır; aranan kişi devlet devlet başkanı, diplomat veya hükümet yetkilisi gibi, ulusal hukuk kapsamında imtiyazlara sahiptir;

soruşturma veya yasal takibat kapsamındaki suç, siyasi bir kabahattir veya siyasi bir kabahatle veya askeri disiplin kabahatleri ile bağlantılıdır (soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları siyasi veya askeri disiplin kabahatleri değildir), Mahkeme'nin adil yargılama yapmayacağı iddiası (Statü'nün, birçok devletten daha güçlü bir adil yargılama hakkı teminatları vardır), ölüm cezası tehlikesi (bu ceza, Statü'den çıkartılmıştır), Mahkeme'nin yargı yetkisi kapsamındaki suçlar ilgili devletin mevzuatında suç olarak tanımlanmamıştır (soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları tüm devletlerin ceza vermekle yükümlü oldukları suçlardır), soruşturma veya yasal takibat kapsamında kişi, fiilinden dolayı çoktan beraat etmiş veya mahkum edilmiştir (*aynı suçtan iki kere yargılanma olmaması ilkesi*) (bu prensibin Statü kapsamında uygulanıp uygulanmadığına karar vermek Mahkeme'nin görevidir), zamanaşımı kanunları (Madde 29, Mahkeme'nin yargılama yetkisi içindeki suçların, herhangi bir zamanaşımına tabi olmamasını sağlar) ve genel aflar, özel aflar ve bir yargılamayı ve gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek için tasarlanmış benzer cezasızlık ölçütleri (bu tür ölçütler, uluslararası hukuka karşıdır).

İlaveten, diğer devletlere suçlunun iadesinde kullanılan daha az külfetli olan, kişilerin Mahkeme'ye teslimine yönelik bir prosedür oluşturmaları için taraf devletlere çağrıda bulunur. Madde 91 (2) (c), kişilerin Mahkeme'ye teslim edilmesi sürecinin kurallarının “ talep edilen devlet ile diğer devlet arasındaki anlaşmalar veya düzenlemeler uyarınca suçlu iadesine dair taleplere uygulananlardan daha fazla külfetli olmaması gerektiğini ve mümkün olması halinde, Mahkeme'nin bağımsız niteliği göz önünde bulundurularak, daha az külfetli olması gerektiğini” belirtir. Madde 91 (4), Mahkeme'nin talebi üzerine, bir taraf devletin, onunla, “[tutuklamayı ve teslimi ilgilendiren, Madde 91 (2) (c)] kapsamında uygulanabilecek ulusal hukuku kapsamındaki her türlü kural hakkında, gerek genel olarak gerekse özel bir konu ile ilgili, müzakere yapmasını ve bu müzakereler esnasında, “ulusal hukukun özel kurallarını Mahkeme'ye önermesini” talep eder.

Devletler, Mahkeme'ye kişilerin teslim edilmesine itiraz edilmesi için yerel Mahkemeler'in hiçbir haklı gerekçesinin olmadığını kabul etmeli ve Mahkeme'ye suçlu iadesinde var olandan daha az külfetli olan basit ve hızlı bir prosedürü kabul etmelidirler. Taraf devletler Mahkeme'nin hazır olmasını, hızını ve etkinliğini geliştirmek için, teslimi ilgilendiren ulusal hukuk kurallarına dair bir talebin gelmesini beklememeli, mevcut kurallar üzerine kapsamlı bilgi sahibi olup, bunlar değişikçe, güncellemelidirler.

Madde 98. Madde 98 (1)'e göre, Mahkeme'nin, teslim etme veya yardım etme talepleriyle ilgili işlemleri; talepte bulunulan devletin, üçüncü bir devlete ait bir mal veya üçüncü bir devlet vatandaşının diplomatik dokunulmazlığı konusunda, uluslararası hukuk uyarınca mevcut yükümlülüklerine aykırı hareket etmesini gerektiriyorsa ve Mahkeme, üçüncü devletten dokunulmazlığın kaldırılması konusunda işbirliği elde edememiş ise talebini sürdürmez. Bu maddenin 2. paragrafı ise, Mahkeme'nin “teslim etme talebiyle ilgili işlemleri; talepte bulunulan devletin, Mahkeme'ye şahsı göndermesi gereken devletin rızasının arandığı bir

konuda, uluslararası yükümlülüklerine aykırı davranmasını gerektiriyorsa ve Mahkeme, gönderen devletin şahsı teslim etmeyi kabul etme konusunda işbirliğini elde etmemiş ise talebini sürdürmez,” demektedir.

Uluslararası hukuk kapsamında, en azından Nuremberg Anlaşmasının yürürlüğe girmesinden

bu yana yarım yüzyıldan daha fazla, zanlının resmi pozisyonu, bir devletin başkanı olsa bile, soykırım dahil, savaş suçları veya insanlığa karşı suçlara yönelik ceza yükümlülüğünden kendisini kurtarmaz.

Bu hukuk kuralı, Müttefik Kontrol Konsey Kanunu No.10, Orta Doğu Uluslararası Askeri Mahkemesi Sözleşmesi, Nuremberg Prensipleri, 1954 tarihli İnsanlık Barışı ve Güvenliği karşısında Kabahatler Kanunu Taslağı, 1996 tarihli İnsanlık Barışı ve Güvenliği karşısında Suçlar Kanunu Taslağı, eski Yugoslavya ve Raunda Uluslararası Ceza Mahkemeleri Tüzüğü, Sierra Leone Özel Mahkemesi Tüzüğü, Dili, Timor-Leste'deki Ağır Suçları Özel Panelini oluşturan BM yönetmeliği, Kamboçya Mahkemelerindeki Olağan Dışı Heyetleri oluşturan kanun ve tabi ki, Roma Statüsü'nün dahil olduğu, çok sayıda uluslararası enstrümanı içermektedir. Esasında, Tüzüğün Madde 27 (1)'i, Tüzüğün “resmi görevine bağlı herhangi bir ayırım yapmaksızın, tüm kişilere eşit bir şekilde uygulanacağını” ve “özellikler, Devlet veya Hükümet Başkanı, bir Hükümetin veya parlamentonun bir üyesi, seçilmiş bir temsilci veya bir devlet memuru olarak resmi görevin, hiçbir şekilde, bir kişiyi, iş bu Statü kapsamında cezai sorumluluktan muaf tutmayacağını ...” belirtir. Bu maddenin, (2). paragrafı, “bir kişinin resmi görevine eklenebilecek muafiyetler veya özel prosedür kurallarının, ulusal veya uluslararası hukuk kapsamında olsun veya olmasın, bu kişi üzerinde yargılama yetkisinin kullanılması konusunda Mahkeme'yi engellemeyeceği hususuna açıklık getirir. Bu nedenle, bu kişinin resmi pozisyonuna bakılmaksızın, bu kişi bir taraf devleti bir vatandaşı olsun veya olmasın, bir taraf devletin bir zanlıyı teslim etmesi, *uluslararası hukuk kapsamındaki* devletin yükümlülükleri ile uygunsuz olmayacaktır.

Her ne kadar Madde 98 (2), bu durumun, talep edilen devletten mevcut uluslararası sözleşmeler kapsamındaki yükümlülüklerine aykırı olarak hareket etmesini isteyebileceği yerde, bir şüphelinin teslim talebini *Mahkeme'nin* işleme koyamayacağını belirtir, *talep edilen devleti* Mahkeme'nin talebine öncelik vermekten veya Mahkeme'yi, bir zanlının teslimini kabul etmekten açık bir şekilde men etmez. Esasında, talep edilen devletin, bu kişinin kaçmamasını temin etmek için ve ondan sonrasında eğer Mahkeme talebi işleme koymaya karar vermiş ise, Mahkeme'nin o kişinin teslim edilmesi talebine uygun hareket etmek için, Madde 59 (1) kapsamında “kişiyi derhal tutuklamak için adım atması” gerekmektedir. Karar, Mahkeme tarafından alınacaktır, tek taraflı olarak talep edilen devlet tarafından değil.

Madde 98 (2)'in, o dönem yurt dışında konumlandırılan kuvvetlerinin durumunu ilgilendiren bir tarafı olduğu, devletlerarasındaki iki taraflı ve çok taraflı mevcut anlaşmalar hakkında Roma Diplomatik Konferansında Tüzük'ün uygulanması aleyhinde oy kullanmış bir devletin endişelerini gidermek için tasarlanmış olduğu, gayet açıktır. Her türlü durumda, bu tür anlaşmalar, talep gelmesi üzerine, devletlerin bu şekilde davranmaya ehil olmadıkları veya isteksiz olduklarını tespit ettiğinden, Mahkeme'nin bunları adalet önüne getirebilmesini temin etmek olan Tüzük'ün konusu ve amacı ile uyuşmaz. Bu nedenle, zanlı kişilerin Mahkeme'ye teslim edilmesi zorunlu görevinin bu sınırlı istisnası kapsamında devletlerarası her türlü mevcut uluslararası anlaşmalar, Tüzük'e zarar vermekten kaçınmak için sıkı bir şekilde açıklanmalıdır. Tüzük'ü imzalamış veya kabul etmiş olan devletlerin, bu tür anlaşmaları imzalamamaları gerektiği sonucu çıkar ve Uluslararası Af Örgütü, mevcut anlaşmalara taraf olan her bir devleti, onların geçersizliğini bildirmeleri veya taraf olmayan devletlerin vatandaşının Mahkeme'ye teslim edilmesine izin vermek amacıyla, sözleşmelerin yeniden gözden geçirilmesi çağrısında bulunmalıdır. Bu tür bir devletlerarası sözleşme tarafından talebin işleme konulmasının engellenmiş olduğu farz edilse bile, o zaman, talep edilen devlet, dava üzerine yargılama yetkisini kullanmalı veya ölüm cezası ihtimali olmaksızın adil yargılama işlemleri içinde yargılama yapmaya ehil veya istekli bir diğer devlete kişiyi iade etmelidir.

8.2 ULUSAL MAHKEMELER VE YETKİLİLER, MAHKEMENİN BİR TALEBİ SONRASINDA MÜMKÜN OLABİLEN EN KISA SÜREDE, SUÇLU KİŞİLERİ TUTUKLAMALIDIRLAR

Madde 89 (1), taraf devletlerden,” [Bölüm 9 (86’den 102’ye kadar Maddeler)] hükümleri ve ulusal hukukları kapsamındaki prosedür uyarınca, taraf devletlerin tutuklama ve teslim taleplerine riayet etmelerini ister.” Madde 92, teslim ve destekleyici belgelere yönelik talebin sunulmasını askıya alarak, acil davalarda şartlı tutuklama imkanı verir. Taraf devletler derhal tutuklamaları yapmalıdırlar. Madde 59 (1), “tutuklama ve teslim etmeye yönelik bir talep alan bir taraf devletin, derhal, söz konusu kişiyi tutuklamak için kendi kanunlarına ve Bölüm 9’daki hükümlere uygun olarak adım atacağını,” belirtir.

Bu nedenle, taraf devletler, Mahkeme’nin talebinin alınmasından sonra mümkün olan en kısa süre içinde suçlanan kişilerin tutuklanmasına mevzuatının imkan vermesini sağlamalıdır.

8.3 ULUSAL MAHKEMELER VE YETKİLİLER, MAHKEMENİN TALEBİ VE EMRİYLE TUTUKLANMIŞ OLANLARIN HAKLARINI TAM OLARAK GÖZETMELİDİRLER

Yukarıda belirtildiği gibi, Madde 55, bir soruşturma süreci boyunca gözetilecek olan kişilerin hakları ve Mahkeme’nin yargılama yetkisi dahilindeki suçlardan dolayı suçlanan kişilere, sorgulanmadan önce bu hakları hakkında bilgi verilmesi gerektiğini belirtir. Bu maddede tanımlanan haklar, bir kişi cezalandırıldıktan sonra, mutlak suretle, eşit derecede uygulanır.

Madde 67 (1) (a), bir zanlının “ derhal ve suçun niteliği, nedeni ve içeriği hakkında, zanlının tam olarak anladığı ve konuştuğu bir dilde bilgilendirilmesini” talep eder. Madde 59 (2), Mahkeme’nin talebi üzerine bir taraf devlet tarafından tutuklanmış olan bir kişinin “o devletin kanunları uyarınca, (a) Bu kişiye uygulanan tutuklama emrini; (b) Prosedüre uygun şekilde kişinin tutuklanmış olduğunu ve (c) Kişinin haklarının gözetilmekte olduğunu, tespit edecek olan korumayı devlet içinde yetkili yargısal merci önüne derhal getirilmesini” talep eder.

Eğer tutuklanan kişi, Madde 59 kapsamında “teslimi askıya alarak geçici salıverme için koruyucu devlet’teki yetkili merciye başvurma” hakkını kullanır ise, yetkili merci, başvuruya karar vermek için, Madde 59 (4)’de listelenmiş olan kriterleri değerlendirmelidir, fakat “tutuklama emrinin uygun bir şekilde düzenlenip düzenlenmediğine karar” vermeyebilir. Madde 59 (5), Ön Duruşma Heyetinin “ geçici salıverme için her türlü talep hakkında bilgilendirilmesi gerektiğini ve karar vermeden önce, kişinin kaçmasını engelleyecek tedbirlere dair her türlü öneri de dahil olmak üzere, bu önerilere tam bir önem verecek olan, koruyucu devlet içindeki yetkili merciye tavsiyelerde bulunacağını” belirtir. Eğer geçici salıverme onaylanır ise, Madde 59 (6), Ön-Yargılama Dairesini, “geçici salıverme durumu hakkında periyodik rapor talep etmesi için” yetkilendirir.”

Eğer teslim edilmek üzere aranan kişi, Madde 20 kapsamında *aynı suçtan iki kere yargılanmama* esası üzerinden ulusal mahkemeye bir itiraz getirir ise, Madde 89 (2), talep edilen devletin “kabul edilebilirliğe dair ilgili bir kuralın mevcut olup olmadığını tespit etmek için Mahkeme ile derhal müzakere yapacağını” belirtir. Eğer Mahkeme, davanın kabul edilebilir olduğunu tespit eder ise, o zaman “talep edilen devlet, talebin infazını işleme alacaktır.” Eğer mahkeme hala kabul edilebilirlik sorusunu değerlendiriyor ise, o zaman “talep edilen devlet, Mahkeme kabul edilebilirlik üzerine bir kural çıkartana kadar, talebin infazını erteleyebilir.”

Taraf devletler, bu kuralların her birinin, kendilerinin mevzuatı içine dahil edilmiş olmasını sağlamalıdır.

8.4 ULUSAL MAHKEMELER VE YETKİLİLER, TUTUKLANAN KİŞİLERİ DERHAL MAHKEMEYE TESLİM ETMELİDİRLER

Madde 59 (7), “koruyucu devlet tarafından teslim edilmesi talimatı verildiğinde, kişinin mümkün olabilen en kısa sürede Mahkeme’ye getirileceğini” belirtir. Eğer, geçici olarak tutuklanmış olan bir kişi, teslim ve destekleyici belgelere yönelik talebin ulaşması için, Prosedür ve Kanıt Kuralları’nda tanımlı süre sınırlamasının sona ermesinden önce teslim olmaya izin verir ise, Madde 92 (3), talep edilen devletin, “mümkün olan en kısa süre içinde kişiyi Mahkemeye teslim etmek için işlem yapmasını gerekli kılar. Madde 101 (1), talebin esasını oluşturan haricinde, teslim öncesinde yapılmış hareket için, teslim edilen bir kişi aleyhine işlem yapmayacağını, cezalandırmayacağını veya gözaltına almayacağını belirtir, fakat bu maddenin (2). Paragrafı taraf devletlerin, bir feragatname sunmaları için yetkilendirir ve “ bu şekilde yapmak için gayret sarf etmeleri gerektiğini” belirtir.

Devletler, mevzuat aracılığıyla veya pratikte, kişiyi teslim etme talimatı aldığı anda – veya teslim olmaya izin verdiğinde – bu kişinin mümkün olabilen en kısa sürede Mahkeme’ye gönderilmesini temin etmelidir. Tabi ki, tutuklama anından, teslim olma talimatının düzenlenmesine kadar ki yasal işlemler, ilgili kişinin haklarına uygun bir şekilde, mümkün olduğunca hızlı olmalıdır. Madde 101 (2)’de belirtildiği üzere, taraf devletler, talebin esasını oluşturanlar dışındaki hareket için Mahkeme tarafından teslim zamanında, yasal takibat üzerindeki sınırlandırmalardan feragat etmek için çaba göstermelidirler. Bu feragatler, Savcı’ya, bu feragatleri temin etmek için duruşmayı ertelemeksizin, cezaları tadil etmek amacıyla izin arama imkanı verecektir, ondan sonrasında keşfedilen kanun Mahkeme’nin yargılama yetkisi içinde diğer suçları ortaya çıkarmalıdır.

8.5 DEVLETLER, DİĞER DEVLETLERİN KARŞI TALEPLERİ ÜZERİNE MAHKEMENİN TESLİME DAİR TALEPLERİNE ÖNCELİK VERMELİDİRLER

Madde 90, teslim için rakip talepler aldıkları zaman taraf devletlerin yükümlülüklerini açıklar. Bu yükümlülükler, rakip talebin, Mahkeme’nin teslim arayışında olduğu suçu oluşturan fiil için veya ayrı bir fiil için olup olmadığına bağlı olarak ve talebin bir diğer taraf ülke tarafından veya taraf olmayan bir ülke tarafından olup olmamasına göre değişir.

Mahkemenin talebindeki ile **aynı hareket** için aynı kişinin iadesine dair rakip bir talebi, bir taraf devlet aldığı zaman, Madde 90 (1), hem Mahkeme’yi hem de talep eden ülkeyi bilgilendirmesi gerektiğini ifade eder. Madde 90 (2) uyarınca, eğer rakip talep bir **taraf devletten** ise, Mahkeme 18 ve 19. Maddeler kapsamında, davanın kabul edilebilir olduğunu tespit etmiş (talep eden ülkenin kendi soruşturması veya yasal takibatını göz önünde bulundurarak) veya bu tespiti, Madde 90 (1) kapsamında sağlanan bildirim sonrasında yapmışsa, talep edilen devlet, Mahkeme’nin talebine öncelik verecektir. Eğer Mahkeme, böyle bir kabul edilebilirlik tespiti yapmamış ise, Madde 90 (3), rakip talebi işleme koyması için talep edilen devlete izin verir, fakat “Mahkeme, davanın kabul edilemez olduğuna karar verene kadar, kişiyi ülkesine iade etmeyecektir”.

Eğer talep eden devlet, **taraf olmayan bir devlet** ise, Madde 90 (4), talep edilen devletin,

“eğer, talep eden devlete kişinin iade edilmesi **uluslararası bir yükümlülük kapsamında değil ise**, mahkemenin davanın kabul edilebilir olduğunu tespit etmesi halinde, teslim için Mahkeme’den gelen talebe öncelik vereceğini” belirtir. Bununla birlikte, Mahkeme davanın kabul edilebilir olduğunu tespit etmemiş ise, o zaman Madde 90 (5), talep edilen devletin “kendi takdirinde, suçlunun iadesi için talep eden devletten gelen talep ile ilgilenmek için işlem yapabilmesine” imkan verir.

Eğer talep eden devlet, bir **taraf devlet değil ise** ve talep edilen devlet, talep eden devlete kişinin iadesini yapmak için **mevcut bir yükümlülük altında ise**, Madde 90 (6), talep edilen devleti, kişiyi Mahkeme’ye teslim etmesi veya kişiyi iade etmesi içi yetkilendirir. Bu tespitin yapılmasında, talep eden devlet, taleplerin tarihleri, talep eden devletin kazançları ve talep eden devlet tarafından Mahkeme’ye sonra teslim ihtimali de dahil olmak üzere, tüm ilgili etkenleri göz önünden bulunduracaktır.

Bir taraf devlet, Mahkemenin talebinden **farklı bir hareket** için aynı kişinin iadesine dair bir diğer devletten rakip bir talep alır ise, Madde 90 (7) (a), “talep eden devlete kişiyi iade etmek için **mevcut bir uluslararası yükümlülük altında değil ise**, Mahkeme’den gelen talebe öncelik vereceğini” belirtir (vurgu bana aittir). Eğer, böyle **bir yükümlülük altında ise**, Madde 90 (7) (b), Madde 90 (6)’da bahsi geçenler de dahil olmak üzere, tüm ilgili etkenleri göz önünde bulundurarak, “kişiyi Mahkeme’ye teslim etmek veya talep eden ülkeye kişiyi iade etmek için karar vereceğin,” fakat “söz konusu hareketin ilgili niteliği ve büyüklüğüne dair özel önem vereceğini” belirtir.

Mahkeme, bir davanın kabul edilemez olduğuna dair Madde 90 kapsamında bir bildirim uyarınca karar verdiğinde ve talep eden ülke, hemen akabinde suçlunun iadesini reddettiğinde, Madde 90 (8), talep eden devletten Mahkeme’yi bilgilendirmesini ister böylelikle kabul edilebilirlik sorusunu yeniden değerlendirebilir.

Madde 90, tamamlayıcılık prensibini yansıtır, öyle ki, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından suçlanan kişileri adaletin önüne getirmek, devletlerin temel görevidir, fakat bunu yapmaya isteksiz davrandıklarında veya ehil olmadıklarında, Mahkeme, yargılama yetkisini kullanabilmelidir. Özellikle, bir soruşturma veya kovuşturmanın yürütülebilmesi için hiçbir devlet gerçek anlamda istekli davranmadığında veya ehil olmadığından, taraf devletler, davanın kabul edilebilirliğine dair Mahkemece bir tespit yapıldığında, devletlerden gelen rakip talepler hususunda, Mahkeme’den gelen taleplere, mümkün olduğunda azami ölçüde, öncelik vereceklerini garanti etmelidirler. Madde 90, böyle bir bulgunun, talep eden devletin içinde bulunduğu durumu göz önüne alabilmesini sağlar. Örneğin, kişiyi ceza sorumluluğundan korumak amacıyla bir soruşturma veya kovuşturmayı üstlenmeyi amaçlayabilir veya zanlının bağımsız bir şekilde ve tarafsız olarak yargılanmasını temin edemeyebilir. Taraf devletler, ayrıca, rakip bir talep hakkında Mahkeme’den gelen bir talebe öncelik verip vermemeye karar verirken, uzun gecikmelerden kaçınmak için uğraşmalıdırlar. Bunu yapmanın bir yolu, Mahkeme taleplerinin devlet talepleri üzerinde önceliğe sahip olacağı – hem taraf devletler ile hem de taraf olmayan devletler ile – çift taraflı ve çok taraflı suçlu iade anlaşmaları ve düzenlemelerinin kabul edilmesi ile sağlanabilecektir.

8.6 DEVLETLER, MAHKEME MERKEZİNE KENDİ SINIRLARI ÜZERİNDEN ZANLI KİŞİLERİN NAKİLLERİNE İZİN VERMELİDİRLER

Madde 89 (3) (a), her bir üye devletin “kendi ulusal muhakeme usulleri kanununa göre,

bir başka ülke tarafından ‘teslim edilmekte olan bir kişinin, kendi sınırları boyunca ulaşımını yetkilendirmesini, bu ülke boyunca nakil, teslimi aksatabilmesi veya erteleyebilmesi haricinde,’ talep eder ve paragraf (c), “bir kişinin, nakil süresi boyunca koruma altında tutulacağını” belirtir. Paragraf (d), eğer uçağın inişi planlanmamış ise, taraf ülkenin sınırları boyunca hava yolu ile nakil için hiçbir izne gerek olmadığını belirtir. Paragraf (e), taraf bir ülkeye planlanmamış bir iniş olması halinde, o devlet bu süre öncesinde uzatma için bir talep alınmamış ise, en fazla 96 saatlik bir süre için “geçiş talebi alınana ve geçiş gerçekleşene kadar, nakledilmekte olan kişiyi koruyacağını” belirtir.

Birçok devlet, kendi sınırları üzerinden uluslararası bir ceza mahkemesine nakledilmekte olan bir kişinin korumasına izin veren mevzuata sahip olmayacağından dolayı, bu tür bir koruma için kanuni bir düzenlemeye ihtiyaç duyacaklardır. Aksi takdirde, kişi, nakildeki korumanın hukuksuzluğuna itiraz edebilecektir.

8.7 DEVLETLER, AYNI HAREKET İÇİN, MAHKEME TARAFINDAN SUÇSUZ BULUNMUŞ VEYA MAHKUM EDİLMİŞ KİŞİLERİ YENİDEN YARGILAMAMALIDIRLAR

Madde 20 (2), “o kişinin daha önceden Mahkeme tarafından mahkum edildiği veya beraat etmiş olduğu madde 5’de atıf yapılan bir suç için [soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve - Gözden Geçirme Konferansı’nda- yeterli bir şekilde tanımlandığında, saldırı] hiç kimsenin bir başka mahkeme tarafından yargılanmayacağını belirir.

Aynı suçtan iki defa yargılanmama prensibi, normalde, sadece tek bir yargılama yetkisi dahilinde uygulandığı için, aynı hareket için Mahkeme tarafından suçlu bulunmuş veya beraat etmiş kişilerin yeniden yargılanmalarına karşı korumaları mevzuatlarına dahil etmeleri, birçok devlet için gerekli olacaktır.

9. MAĞDURLARA ETKİN TAZMİNATLARIN SAĞLANMASI

9.1 ULUSAL MAHKEMELER, MAĞDURLARIN TAZMİNATLARINI İLGİLENDİREN MAHKEME HÜKÜMLERİ VE KARARLARINI YERİNE GETİRMELİDİRLER

Madde 75 (1), Mahkeme’nin “mağdurların zararlarının karşılanmasına yönelik prensipler oluşturacağını” ve bu prensiplere bağlı olarak, Mahkeme’nin “mağdurlara yönelik her türlü zarar, kayıp veya yaralanmanın kapsamı ve ölçüsünü tespit edebileceğini” belirtir ve paragraf (2), Mahkeme’yi, “mağdurlara yönelik iade, tazminat ve tedavi içeren uygun zarar giderimi konusunda sanığa doğrudan talimat vermesi” veya uygun olan yerlerde, “madde 79’da sunulan Emanet Fonu aracılığıyla tazminatların ödenmesine yönelik talimat vermesi için” yetkilendirir. Devletlerin, Madde 116 uyarınca Taraf Devletler Meclisi ve Emanet Fonu’nun yedieminleri tarafından oluşturulmuş kriterler ışığında Emanet Fonu’na gönüllü katkı yapmaları beklenilmektedir. Paragraf (3), Madde 75 kapsamında bir talimat vermeden önce, Mahkeme’nin, ilgili kişileri görüşlerini açıklamaları için davet etmesine izin verir. Paragraf (4), “iş bu madde

kapsamında verebileceği bir talimatı yürürlüğe koymak amacıyla, Madde 93, paragraf (1) [devlet işbirliğini ilgilendirir] kapsamında önlem almanın gerekli olup olmadığı hususunda karar verme” yetkisini kullanması için Mahkeme’yi yetkilendirir. Paragraf (5), bir taraf ülkeden “iş bu madde kapsamındaki bir kararı, sanki madde 109’un hükümleri bu maddeye uygulanabilirmiş gibi yürürlüğe sokmasını ister. Paragraf (6) açık bir şekilde, Madde 75’de yer alan hiçbir şeyin, “ulusal ve uluslararası hukuk kapsamında mağdurların haklarını ihlal eden şekilde yorumlanamayacağını” belirtir.

Mağdurlara tazminatlarının verilmesinde Mahkeme’ye yardım etmek için, taraf devletler, Madde 75 (3) uyarınca bir davet beklemeksizin, hem ulusal prosedürler ile hem de belirli bir dava ile ilgili, kendilerinin yargılama yetkileri içindeki tazminat kararlarının uygulanmasına dair Mahkeme’ye tüm ilgili bilgileri tedarik edeceklerdir. Ayrıca, Madde 75 kapsamında bir kararın uygulanmasında Madde 93 (1) ve Madde 109’da belirtilen işbirliğini ve etkin önlemleri sağlamalarına imkan verecek olan ulusal prosedürlerin mevcut olduğunu garanti etmeleri gerekmektedir. Tabi ki, mağdurların, ulusal ve uluslararası hukuk kapsamında tüm haklarını kullanmalarına izin veren ulusal hukuk ve prosedürleri kabul etmeleri gerekmektedir. Devletler, Madde 79 uyarınca oluşturulmuş Emanet Fonu’na düzenli olarak katkı sağlamalıdır.

9.2 DEVLETLER TAZMİNATLARA DAİR MAHKEME TARAFINDAN OLUŞTURULMUŞ GENEL PRENSİPLER DE DAHİL OLMAK ÜZERE, ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDA, TÜM SUÇ MAĞDURLARI İÇİN, ULUSAL HUKUK DAHİLİNDE TAZMİNAT SAĞLAMALIDIRLAR

Taraf devletler, Mahkeme tarafından alınmış tazminat kararlarını uygulayabilmelerinin yanı sıra, uluslararası hukuk kapsamındaki suçların ve diğer insan hakları ihlallerinin mağdurlarının ve onların ailelerinin, restorasyon, tedavi, telafi etme, tazmin etme ve tekrarlamama haklarına sahip olduklarının ulusal mahkemelerce garanti altına alınmış olduğunu taahhüt etmelidirler. [Bakınız, özellikle, uluslararası insan hakları hukuku ve uluslararası insancıl hukukunun büyük ihlallerinin mağdurlarına yönelik yasal çözüm ve tazminata yönelik haklar üzerine BM Temel Prensipleri ve Kılavuzları (Van Boven – Bassiouni Prensipleri) ve cezasızlıkla mücadele eylemi vasıtasıyla insan haklarının korunması ve tanıtılması prensiplerinin BM Güncel takımı (Joinet-Orentlicher Prensipleri)]. Devletler, sadece Madde 79 uyarınca kurulmuş Emanet Fonu’na katkı sağlamamalı, fakat ayrıca ulusal seviyede benzer emanet fonları oluşturmaları ve katkı sağlamalıdır.

10. YARGI ALEYHİNE SALDIRILARIN CEZALANDIRILMASI

10.1 MEVZUAT, MAHKEME TARAFINDAN YARGI ALEYHİNE SALDIRILARIN CEZALANDIRILMASINI SAĞLAMALIDIR

Madde 70 (1), kasti olarak işlendiğinde, yargı idaresi aleyhine aşağıdaki ihlaller hakkında Mahkeme’nin yargılama yetkisine sahip olduğunu belirtir: yalancı şahitlik; yanlış veya tahrif edilmiş kanıt sunulması; bir tanığın katılımını maddi menfaat karşılığında etkileme, engelleme veya ona gözdağı verme ve bir Mahkeme yetkilisine rüşvet verme veya kabul etme. Madde 70 (2), Prosedür ve Kanıt Kuralları’nın, Mahkeme’nin bu ihlaller üzerindeki yargılama yetkisini kullanmasının ilke ve usullerini belirlediğini ifade eder ve Madde 70 (3), Prosedür ve Kanıt Kuralları’na uygun olarak, beş yıla kadar mahkumiyet veya bir para cezası veya her ikisine birden hükmolunabileceğini söyler. Bu ihlaller ile ilgili uluslararası işbirliğinin sağlanması, Madde 70 (2) uyarınca, işbirliği talebinde bulunulan devletin kanunlarına göre belirlenir.

Her bir taraf devletten, Madde 70 (4) (a) kapsamında, kendi adli soruşturma ve yargılama süreçlerinin itibar ve güvenilirliğine karşı işlenen suçlara öngördüğü cezaları, bu maddede belirtilen adaletin yürütülmesine yönelik suçların kendi topraklarında veya kendi vatandaşlarından biri tarafından

işlenmesini de kapsayacak şekilde düzenlemesi istenmektedir. İlâveten, Madde 70 (4) (b) kapsamında, “Mahkeme’nin talebi üzerine, uygun gördüğü takdirde, Taraf Devlet bu davayı, suçun kovuşturulması amacıyla kendi adli makamlarına havale eder. Bu makamlar, söz konusu davayı etkin bir şekilde yürütmek için yeterli imkanları tahsis eder ve davayı kararlı biçimde takip ederek sonuçlandıracaktır”

Devletler, bu nedenle, Madde 70 (1)’de tanımlanmış ihlallerin her birini, kendilerinin ceza yargı sistemi aleyhine ihlalleri ilgilendiren mevcut mevzuata dahil etmek amacıyla, kanunlarını tadil etmelidirler ve o yasaklanmış olan hareketi tamamıyla kapsayan ulusal hukuk tanımları oluşturmalıdır. Sınırı içinde veya kendi vatandaşları tarafından işlenmiş ihlalleri ulusal mevzuatın kapsamını sağlamalıdır. Ayrıca, kendi yargılama yetkisi içinde (işgal edilen sınır veya barışı koruyucu güçlerinin etkin kontrolü altındaki bir bölge gibi) ve sınırları içinde veya yargılama yetkisi dahilinde ikamet eden ve vatandaşı olmayanlar tarafından işlenmiş ihlalleri içerecek şekilde, mevzuatın kapsamını genişletmelidirler. Esasında, bu ihlaller, uluslararası hukuk kapsamında tanımlı oldukları için, devletlerin, bu suçları işlemekten dolayı suçlanan kişiler üzerinde evrensel yargılama yetkisini kullanması için hiçbir engel yoktur. Ulusal mevzuat, bu ihlallerle suçlanan şüpheli veya sanıkların diğer devletlere iadesi veya Mahkemeye teslim edilmesi de dahil olmak üzere, yargı idaresi aleyhine ihlallerin soruşturulmalarında ve yargılanmalarında Mahkeme – ve diğer devletler – ile tam bir işbirliği sağlamalıdır.

11. KARARLARIN VE CEZALARIN UYGULANMASI

11.1 MEVZUAT, PARA CEZALARININ VE EL KOYMA TEDBİRLERİNİN UYGULANMASINI SAĞLAMALIDIR

Madde 77 (2), Mahkeme’yi, asıl cezanın bir parçası olarak para cezası ve el koymaya karar vermesi için yetkilendirir. Madde 109 (1), Taraf devletlerin “iyiniyetli üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmeksizin ve kendilerinin ulusal hukuk prosedürüne uygun bir şekilde, Bölüm 7 [77’den 80’e kadar Maddeler] kapsamında Mahkeme tarafından emredilen para cezaları veya el koyma kararlarını yürürlüğe sokmasını” ister. Bu maddenin (2). Paragrafı, “eğer bir Taraf Devlet, el koymaya yönelik bir emri yürürlüğe sokamaz ise, Mahkeme’nin el konulmasını emrettiği kazançların, menkulün veya varlıkların değerinin tazmini için, üçüncü tarafın haklarını ihlal etmeksizin, gerekli önlemler alacağını” belirtir. Paragraf (3), “Mahkeme’nin hükmünün sonucu olarak taraf devlet tarafından elde edilmiş olan menkul veya gayrimenkulün satışının veya uygun olduğunda, diğer menkulün satışının yapılmasının Mahkeme’ye devredileceğini” belirtir.

Devletler, para cezaları ve el koyma tedbirlerinin uygulanmasında Mahkeme ile tam ve anında işbirliğine izin verebileceklerini tespit etmek için – eğer bu tür kanunlar ve prosedürler var ise – hükümlerin uygulanmasına dair diğer devletlerle karşılıklı yasal yardım için mevcut kanunları ve prosedürlerini gözden geçirmelidirler. Eğer, bu şekilde yapabilecek kanunları ve prosedürleri yok ise, gerekli kanunları kabul etmeli ve bu

prosedürleri yürürlüğe sokmalılardır.

11.2 MEVZUAT, ULUSLARARASI HUKUK VE STANDARLARA UYGUN OLARAK, MAHKEME'NİN CEZALARININ UYGULANMASINI SAĞLAMALIDIR

Madde 103 (3) (a), "Taraf devletlerin, mahkumiyet cezalarının uygulanmasına dair sorumluluğu paylaşması gerektiği prensibini" kabul eder. Yine de, eski Yugoslavya ve Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemeleri Statülerinde olduğu gibi, Statü, mahkumiyet cezalarının uygulaması devletlerin gönüllü işbirliğine dayanır.

1 Nisan 2010 itibarıyla, birkaç devlet, mahkumiyet cezalarını infaz etmek için eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin resmi anlaşmalarını imzalamışlardır ve bir kaç, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi ile ilgili bunu yapmış olduğunu rapor etmiştir. Yine de, bu tarih itibarıyla, Mahkeme ile bu anlaşmaları sadece iki devlet imzalamıştır.

Madde 103 (1) (a), hüküm giymiş kişileri kabul etmek isteklerini belirtmiş olan devletlerin listesinden Mahkeme tarafından tayin edilen devletlerde, cezalarının infaz edileceğini, belirtir. Madde 103 (1) (b), Bölüm 10'a uygun olarak (103'den 111'e kadar olan Maddeler), devletlerin kabullerine şart eklemelerine izin verir ve Madde 103 (1), belirli davalarda seçilen devletlerin, bunu kabul edip etmediklerini Mahkeme'ye derhal bildirmelerini ister.

Seçilen devlet (infaz devleti), "mahkumiyetin sürelerini veya ölçüsünü önemli bir şekilde etkileyebilecek, paragraf 1 [Madde 103'ün] kapsamındaki her türlü şartın kullanılması da dahil olmak üzere, her türlü durumdan Mahkeme'yi bilgilendirmelidir". "Bilinen veya önceden görülebilen her türlü bu tür durumlar hakkında" en az 45 günlük bildirimi Mahkeme'ye vermelidir ve bu süre boyunca, [infaz devletinin bir Mahkeme cezasını indirmemesi kaydıyla] "Madde 110 kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal edebilecek" hiçbir adım atmamalıdır. Bir infaz devleti uygulamasının tespit edilmesinde, Mahkeme'nin Madde 103 (3) kapsamında, göz önünde bulunduracağı etkenlerden birisi, "mahkumlara yapılan muameleye ilişkin, geniş ölçüde kabul gören uluslararası anlaşma standartlarının uygulanması"dır.

Bir infaz devleti, Madde 104 (2) uyarınca, hükümlünün talebi üzerine ya da Mahkemece re'sen verilen karar üzerine, hükümlüyü bir diğer devlete nakledecektir. Madde 105 (1), Madde 103 kapsamında Mahkeme tarafından kabul edilen şartlar saklı kalmak kaydıyla, mahkumiyet cezasının, taraf devletler üzerinde bağlayıcı olduğunu ve hiçbir şartta onu değiştiremeyeceklerini" belirtir. Madde 105 (2), infaz devletinin, "hüküm giymiş bir kişi tarafından [temyiz ve karar düzeltme için] bir başvurunun yapılmasına engel olamayacağını" belirtir.

Uluslararası Af Örgütü, devletlerin cezaları uygulamayı isteklerini Mahkeme'ye ileterek, cezaların infaz edilmesine dair sorumluluğu Mahkeme ile paylaşmaları gerektiğine vurgu yapar. Devletler, hukuk ve mevzuatın cezaların infazını temin ettiğini, mahkemelerin ve diğer mercilerin, bu cezaları değiştiremediklerini ve suçlanan kişilerin, herhangi bir baskı olmaksızın temyiz veya karar düzeltme amacıyla başvurular yapabilmelerini taahhüt etmelidir.

11.2.1 Gözaltı şartları, Tüzük'ün ve diğer uluslararası standartların kurallarını tam olarak yerine getirmelidir

Madde 106 (1), "bir mahkumiyet cezasının uygulanmasının, Mahkeme'nin denetimine tabi olacağını ve mahkumlara yapılan muameleyi de içeren geniş kapsamda kabul görmüş anlaşma standartlarına uygun olacağını" belirtir. Bu maddenin (2). Paragrafı, "mahkumiyet şartları, infaz devletinin kanunları ile yönetilecektir ve mahkumlara yapılan muameleyi içeren geniş kapsamda kabul görmüş uluslararası anlaşma standartları tarafından hükmedilecektir; hiçbir durumda, bu şartlar infaz devletinde benzer suçlardan dolayı mahkum edilmiş tutuklular için mevcut olanlardan

daha çok veya daha az avantajlı olmayacaktır.” Paragraf (3), “hüküm giymiş bir kişi ile Mahkeme arasındaki iletişimlerin engelsiz ve gizli olmasını” ister.

Devletler, ulusal mevzuatlarının, cezaların infaz edildiği yerlere Mahkeme’nin erişimine izin verdiğini ve hüküm giymiş kişiler ile Mahkeme arasındaki iletişimin - hüküm giymiş kişilerin gözetiminde tutuldukları yerlere Mahkeme tarafından yapılan ziyaretler de dahil olmak üzere-, her zaman, engelsiz ve gizli olduğunu, garanti etmelidirler. İlave – ve Madde 106’daki kurallardan bağımsız olarak – devletler hüküm giymiş kişilerin bulunduğu yerlerin, tutukluluk yerleri olarak uluslararası standartları karşıladığını garanti etmelidirler. Her ne kadar, Madde 106, sadece mahkumlara yapılan muameleye hükmeden uluslararası anlaşma standartlarına atıf yapıyor olsa da, devletler– sadece Mahkeme tarafından hüküm giydirilmiş kişilerin tutuklu bulunduğu yerler değil – tüm tutukevlerinin, mahkumlara yapılan muameleye hükmeden tüm uluslararası standartları karşılamış olduklarını garanti etmelidirler. Devletlerin uygulamak zorunda oldukları anlaşmalar içine açık bir şekilde dahil edilmiş olanlar dışında, mahkumlara yapılan muameleyi kapsayan geniş kapsamlı uluslararası standartlar da mevcuttur. Bunlar: BM Standardı Mahkumlara Yapılan Muameleler için Asgari Kurallar, Herhangi bir şekilde Tutuklu Bulunan Tüm Kişilerin Korunması için BM Kuruluşu Prensipleri, Emniyet Görevlileri için BM Davranış Kuralları, Emniyet Görevlileri tarafından Güç ve Ateşli Silah Kullanımına dair BM Temel Prensipleri ve Avukatların Rollerine dair BM Temel Prensipleri. Bu enstrümanlar, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi gibi, uluslararası anlaşmalarda yer alan hakların yorumunu bildirmek amacıyla anlaşma izleme organları tarafından kullanılmaktadır.

11.2.2 Ulusal Mevzuat, cezanın tamamlanması üzerine veya Mahkeme’nin emri üzerine, tutuklu kişilerin serbest bırakılmalarını sağlamalıdır

Madde 110 (1), infaz devletin “Mahkeme tarafından bildirilmiş olan ceza süresinin bitiminden önce, kişiyi serbest bırakmayacağını” belirtir ve bu maddenin (2). Paragrafı, sadece Mahkeme’nin, cezada herhangi bir indirim karar verme hakkının olduğunu belirtir.

Devletler, hüküm giymiş kişilerin, Mahkeme tarafından aksine bir hüküm verilmediği müddetçe cezaları sona ermeden serbest bırakılmayacaklarını temin etmelidirler.

11.2.3 Mevzuat, cezanın tamamlanması üzerine, kişilerin naklini sağlamalıdır

Madde 107 (1), infaz devletin bir vatandaşı olmayan bir kişinin, cezasını yerine getirdikten sonra “İnfaz devleti, kendi kanunlarına uygun olarak, kişiye kendi sınırları içinde kalması için yetki vermediği müddetçe, onu almaya zorunlu olan bir devlete veya onu almayı kabul eden bir devlete, o devlete nakledilecek olan kişinin her türlü isteği göz önünde bulundurularak, nakledilebileceğini” belirtir. Eğer, bu naklin masrafını hiçbir devlet üstlenmez ise, Mahkeme tarafından, Madde 107 (2)’ye uygun olarak, karşılanacaktır. Bu maddenin (3). Paragrafı, “108. maddenin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, infazdan sorumlu devlet kendi ulusal yasaları uyarınca, şahsı yargılama ya da bir cezanın infazı amacıyla, iade veya teslim talebinde bulunan devlete iade edebilir veya herhangi bir şekilde teslim edebilir” demektedir.

Devletler, isteklerini açıklamaları için onlara bir imkan verdikten sonra, vatandaşları olmayan ve cezalarını tamamlamış olan kişilerin nakilleri için imkan sağlamak

durumunda olacaktırlar ve Nakil masraflarını karşılayarak Mahkeme'ye yardım etmeleri gerekir. Yine de, bu kişilerin nakilleri ile ilgili olarak kendi takdirlerinin kullanılmasında, kişinin işkence, adil olmayan yargılama veya ölüm cezası gibi, ciddi insan hakları ihlalleri riski ile karşı karşıya olduğu bir diğer devlete iade edilmediğini veya teslim edilmediğini temin etmeleri gerekir.

11.2.4 Mevzuat, diğer ihlaller için soruşturmaları ve cezaları sınırlandırmalıdır

Madde 108 (1), "İnfazdan sorumlu devletin gözetimindeki bir mahkum, infazdan sorumlu devletin talebi üzerine, Mahkeme tarafından uygun görülmedikçe, infazdan sorumlu devlete gönderilmesinin öncesinde yapılan bir fiil için davaya ya da cezaya ya da üçüncü bir devlete iadeye, maruz kalamayacağını" belirtir. Bu maddenin (2). Paragrafı, konu hakkında karar vermeden önce, Mahkemenin hüküm giymiş kişinin görüşlerini dinleyeceğini söyler ve paragraf (3)'e göre, eğer mahkum, Mahkeme tarafından kendisine verilen cezanın tamamını çektikten sonra, infazı gerçekleştiren devletin sınırlarında, kendi isteğiyle otuz günden fazla kalırsa ya da o devleti terk ettikten sonra o devlet ülkesine geri dönerse, (1). paragraf uygulanamaz.

Devletler, Mahkeme onayının olmaması halinde, kendi koruması atındaki hükümlü bir kişinin hiçbir soruşturma, cezası veya hükümlü kişilerin iadesinin işlemediğini, temin etmelidirler.

11.2.5 Mevzuat, firar sorununu ele almalıdır

Madde 111' göre, "Mahkum olan bir şahıs, hapisten ve infazın gerçekleştirildiği devletten kaçarsa; bu devlet, Mahkeme'ye danıştıktan sonra, mevcut ikili veya çok taraflı anlaşmalara uygun olarak veya 9. Bölüm uyarınca Mahkeme'nin söz konusu şahsın teslimini istediğini belirterek, bulunduğu yer devletinden söz konusu şahsın teslim edilmesini talep edebilir. Şahıs, cezasını çekmekte olduğu devlete veya Mahkeme tarafından tayin edilecek başka bir devlete teslim edilebilir."

Devletler, mevzuatlarının, Madde 111'i uygulamaları için onlara izin vermesini garanti etmelidirler.

12. KAMU ÖĞRETİMİ VE RESMİ GÖREVLİLERİN EĞİTİMİ

Eski Yugoslavya ve Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemeleri'nin, yargılama yetkisi içindeki suçlarda suçlanan kişilere yönelik olarak, ulusal mahkemeler ve ulusal merciler ile işbirliği deneyimi, uluslararası hukuk hükmü altındaki suçların kapsamı üzerine ve uluslararası ceza mahkemelerinin çalışması üzerine kamu öğretimi ve resmi görevlilerin eğitime ihtiyacını gösterir. Örneğin, Teksas'daki Birleşik Devletler Eyalet Mahkemesi'nin, Birleşik Devletler Federal Mahkemesi ile benzer şekilde, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi ile işbirliği yapma yolunda bir yükümlülüğünün olmaması, bir Ruanda vatandaşının teslim edilmesine dair Mahkeme talebini uygulamayı reddetmesine yol açabilmektedir. Benzer şekilde, resmi görevliler için etkin bir eğitim programının olmaması, Mahkeme'nin merkezinde yüksek dereceli askeri görevliler tarafından şahitliğe izin verilmeden önce, eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi ile Fransız hükümeti arasında uzun süreli görüşmelere neden olabilir.

12.1 TARAF DEVLETLER, TÜZÜK'ÜN UYGULAMASI HAKKINDA ETKİN KAMU ÖĞRETİM PROGRAMLARI GELİŞTİRMELİ VE UYGULAMALIDIRLAR

Devletler, Tüzüğün imza tarihinde, ulusal mahkemelerde kişilerin soruşturulması ve kovuşturulması için ve yeni uluslararası kurumlar ile işbirliği için destek oluşturmak amacıyla bir kamu öğretim programına kendilerini dahil etmişler ise, Madde 86 ile talep edilen şekilde, Mahkeme ile yetkililerinin tam olarak iş birliği yapmalarını sağlamak için yardım edebilir.

12.2 TARAF DEVLETLER, TÜZÜK'ÜN UYGULANMASI HAKKINDA RESMİ GÖREVLİLER İÇİN ETKİN EĞİTİM PROGRAMLARI GELİŞTİRMELİ VE UYGULAMALIDIRLAR

Devletler ayrıca, hakimler, savcılar, savunma avukatları, polis ve asker, adalet ve dış ilişkiler resmi görevlileri için, Statü kapsamındaki yükümlülükleri hakkında yoğun bir eğitim programı düzenlemelidirler. Özellikle, halen birkaç devletin yaptığı gibi, Roma Tüzüğü'ne uygun atıfları bünyesi almak için askeri el kitaplarını güncellemelidirler.

EK – ULUSAL UYGULAMA MEVZUATI İÇİNDE DAHİL EDİLMEK ZORUNDA OLAN VEYA GEREKEN ROMA STATÜSÜ VE DİĞER ULUSLARARASI HUKUK YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Bu Tablo, anlaşmanın hangi hükümlerinin, ulusal hukuktaki cezai ve hukuki vakalarda uygulanabileceğini veya ulusal mevzuat reformu için bir model olarak kullanılmasında hangi hükümlerin zorunlu veya gerekli olduğunu tespit etmek ve Roma Statüsü'nü uygulayan mevzuatın taslağını yapanlara yardım etmek amacıyla tasarlanmıştır. Ayrıca, açıkları ortaya çıkararak, Roma Statüsü'nü uygulamayı amaçlayan mevzuatın taslağını analiz eden veya yürürlüğe sokan kişilere yardım etmek için tasarlanmıştır.

İlk sütun, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları ile ilgili olarak, Roma Statüsü'nün ve geleneksel ve uluslararası teamül hukuku yükümlülüklerinin tüm maddelerini listeler. Roma Statüsü'nün tüm hükümlerinin uygulanmasına gerek yoktur. İlk sütunda listelenen Roma Statüsü'nü hükmünün, uygulama ile ilgili olmadığı yerlerde, örneğin, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Birleşmiş Milletler ile ilişkisine değinen Madde 2 için, tablo bunu "YOK" terimi ile belirtir. Benzer şekilde, Roma Statüsü'nün belirli bir maddesinin sadece bir veya iki paragrafının uygulama gerektirdiği yerlerde, sadece bu paragraflar listelenmiştir.

Bununla birlikte, sütunda listelenen Roma Statüsü'nü hükmünün, uygulama ile ilgili olmadığı fakat devletlerin izlemesi gereken bir model olduğu yerlerde, cinsel ve cinsiyete bağlı şiddet de dahil, fakat bununla sınırlı kalmaksızın, Savcının belirli hususlarda yasal uzmanlığa sahip danışmanlar atamasını gerekli kılan Madde 42 (9) gibi, ikinci sütun, bu hükmün ulusal mevzuat için bir model olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtir.

İlaveten, Kontrol Listesi'nde açıklandığı şekilde, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin ele alması gerekenden farklı bir durumda, taraf devletlerinin ele alması gereken hususları içeren birçok Roma Statüsü maddesi mevcuttur, örneğin, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin geçici yargılama yetkisini sınırlayan Madde 24 gibi.

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
BÖLÜM 1 – MAHKEMENİN KURULUŞU	
Madde 1 (Mahkeme)	YOK
Madde 2 (Mahkemenin Birleşmiş Milletler ile ilişkisi)	YOK
Madde 3 (Mahkemenin Yeri) (3)	
Madde 4 (Mahkemenin yasal statüsü ve yetkileri) (1)	
BÖLÜM 2 – YARGILAMA YETKİSİ, KABUL EDİLEBİLİRLİK VE UYGULANACAK HUKUK	
Madde 5 (Mahkemenin yargılama yetkisi dahilindeki suçlar)	
SOYKIRIM	
Madde 6 (Soykırım)	
Diğer yükümlülükler – Soykırım Sözleşmesinin III. Maddesi – soykırımın ferî biçimleri	
İNSANLIĞA KARŞI SUÇLAR	
Madde 7 (İnsanlığa karşı suçları)	
Madde 7 (1) (Giriş metni)	
Madde 7 (1) (a) (Öldürme)	
Madde 7 (1) (b) (Toplu yok etme)	
Madde 7 (1) (c) (Köleleştirme)	
Madde 7 (1) (d) (Nüfusun sürgün edilmesi veya zorla nakil)	
Madde 7 (1) (e) (Tutukluluk ve hürriyetten yoksun bırakma)	
Madde 7 (1) (f) (İşkence)	
Madde 7 (1) (g) (Tecavüz ve diğer cinsel şiddet suçları)	
Madde 7 (1) (h) (Zulüm)	
Madde 7 (1) (i) (Zorla kaybedilme)	
Madde 7 (1) (j) (İrk ayrımı)	
Madde 7 (1) (k) (Diğer insanlık dışı eylemler)	
Madde 7 (2) (a) (Saldırının tanımı)	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
Madde 7 (2) (b) (Toplu yok etmenin tanımı)	
Madde 7 (2) (c) (Köleleştirmenin tanımı)	
Madde 7 (2) (d) (Nüfusun sürgün edilmesi veya ve zorla naklinin tanımı)	
Madde 7 (2) (e) (İşkencenin tanımı)	
Diğer yükümlülükler – İşkence Karşıtı Sözleşme 1 ve 4 Maddeleri (işkence biçimlerinin tanımı)	
Madde 7 (2) (f) (Zorla hamileliğin tanımı)	
Madde 7 (2) (g) (Zulmün tanımı)	
Madde 7 (2) (h) (İrk ayrımcılığının tanımı)	
Madde 7 (2) (i) (Zorunlu kaybetmenin tanımı)	
Diğer yükümlülükler – Bütün Kişilerin Zorla Kaybetmelerden Korunmasına dair Uluslararası Sözleşme (kabul edildiğinde) (Madde 1) (Zorla kaybetmenin tanımı)	
Madde 7 (3) (Toplumsal cinsiyet tanımı)	
SAVAŞ SUÇLARI	
Madde 8 (1) (Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Savcısı için tavsiye aşaması)	YOK
ULUSLARARASI SİLAHLI ÇATIŞMADA SAVAŞ SUÇLARI	
Madde 8 (2) (a) (Uluslararası silahlı saldırıda Cenevre Sözleşmeleri'nin ağır ihlalleri)	
Madde 8 (2) (a) (i) (Kasten öldürme)	
Madde 8 (2) (a) (ii) (İşkence ve insanlık dışı uygulama)	
Madde 8 (2) (a) (iii) (Ağır eziyete kasten neden olma)	
Madde 8 (2) (a) (iv) (Mülkiyetin yok edilmesi)	
Madde 8 (2) (a) (v) (Düşman yabancı silahlı güçlerinde askerlik yapma mecburiyeti)	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
Madde 8 (2) (a) (vi) (Adil yargılanmadan yoksunluk)	
Madde 8 (2) (a) (vii) (Rehin alma)	
Madde 8 (2) (b) (Uluslararası silahlı çatışmada kanun ve kuralların diğer ciddi ihlalleri)	
Madde 8 (2) (b) (i) (Sivil nüfusa karşı bilinçli saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (ii) (Sivil hedeflere karşı bilinçli saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (iii) (İnsani veya barışı koruyucu faaliyetlere karşı saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (iv) (Sivil hayat veya hedeflere karşı aşırı kayıplara yol açacağını bile bile yapılan saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (v) (Savunmasız yerleşim yerlerine saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (vi) (Teslim olmuş askerleri öldürme veya yaralama)	
Madde 8 (2) (b) (vii) (Düşmanın veya Birleşmiş Milletler'in veya Kızıl Haç'ın ateşkes bayraklarının, amblemlerinin uygunsuz kullanımı)	
Madde 8 (2) (b) (viii) (işgal edilen toprağa nüfusun nakli veya oradan sınır dışı edilmesi)	
Madde 8 (2) (b) (ix) (Korunan kültürel veya insani binalar üzerine kasti saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (x) (Fiziksel yaralama, tıbbi ve bilimsel deneyler)	
Madde 8 (2) (b) (xi) (Haince öldürme veya yaralama)	
Madde 8 (2) (b) (xii) (Merhamet gösterilmeyeceğinin ilanı)	
Madde 8 (2) (b) (xiii) (Zorunlu olmasına rağmen düşman varlığın ortadan kaldırılması veya el konulması)	
Madde 8 (2) (b) (xiv) (Hakların feshi veya askıya alınması)	
Madde 8 (2) (b) (xv) (Kendi ülkelerine saldırımları için	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
düşman tarafın vatandaşlarına baskı yapılması	
Madde 8 (2) (b) (xvi) (Yağma)	
Madde 8 (2) (b) (xvii) (Zehir veya zehirli silahlar kullanılması)	
Madde 8 (2) (b) (xviii) (Boğucu veya zehirli gazlar veya sıvılar kullanılması)	
Madde 8 (2) (b) (xix) (Vücutta parçalanmış kurşunlar kullanılması)	
Madde 8 (2) (b) (xx) (Yasaklı silahların kullanımı)	
Madde 8 (2) (b) (xxi) (Kişisel itibara saldırı)	
Madde 8 (2) (b) (xxii) (Tecavüz ve diğer cinsel şiddet suçları)	
Madde 8 (2) (b) (xxiii) (Canlı kalkanlar)	
Madde 8 (2) (b) (xxiv) (Cenevre Sözleşmesi amblemleri ile korunan binalar ve kişiler üzerine kastli saldırılar)	
Madde 8 (2) (b) (xxv) (Açlık silahı)	
Madde 8 (2) (b) (xxvi) (Çocuk askerler)	
ULUSLARARASI SİLAHLI ÇATIŞMA İÇİNDEKİ DİĞER SAVAŞ SUÇLARI	
Protokol I, Madde 85 (1) (Protokol I ile korunan kişiler aleyhine Cenevre Sözleşmelerinin ağır ihlalleri)	
Protokol I, Madde 85 (3) (a) (Sivil nüfusun saldırı hedefi yapılması)	
Protokol I, Madde 85 (3) (b) (Ayrım gözetmeyen bir saldırı başlatılması)	
Protokol I, Madde 85 (3) (c) (Tehlikeli güçler içeren kurulumlara saldırılar)	
Protokol I, Madde 85 (3) (d) (Savunmasız mahaller üzerine saldırılar)	
Protokol I, Madde 85 (3) (e) (<i>Sakat</i> kişilere saldırılar)	
Protokol I, Madde 85 (3) (f) (Kızıl Haç amblemlerinin)	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
gerçek dışı kullanımı)	
Protokol I, Madde 85 (4) (a) ve Dördüncü Cenevre Sözleşmesi, Madde 49 (İşgalci Gücün nüfusunun, işgal edilen sınıra nakli)	
Protokol I, Madde 85 (4) (b) (Savaş Tutsaklarının ülkelerine geri gönderilmesinde gerekçesiz gecikme)	
Protokol I, Madde 85 (4) (c) (İrk ayrımı)	
Protokol I, Madde 85 (4) (d) (Kültürel varlık)	
Protokol I, Madde 85 (4) (e) (Adil yargılamanın reddi)	
Protokol I, Madde 11 (1) (Fiziksel veya ruh sağlığının ve bütünlüğünün tehlikeye atılması)	
Protokol I, Madde 11 (2) (a) (Fiziksel mutilasyon)	
Protokol I, Madde 11 (2) (b) (Tıbbi veya bilimsel deneyler)	
Protokol I, Madde 11 (2) (c) (Organ nakli için dokuların veya organların çıkartılması)	
Diğer uluslararası insancıl hukuk anlaşmaları (bakınız Bölüm 2.1.1.3)	
Uluslararası teamül insancıl hukuk kuralları (bakınız Bölüm 2.1.1.3)	
ULUSLARARASI OLMAYAN SİLAHLI ÇATIŞMADA SAVAŞ SUÇLARI	
Madde 8 (2) (c) (Ortak Madde 3'ün ihlalleri)	
Ortak Madde 3'ün diğer ihlali – yaralı ve hastaların toplanması ve korunması	
Madde 8 (2) (d) (İç karışıklıkların ve gerilimlerin çıkartılması)	
Madde 8 (2) (e) (Uluslararası olmayan silahlı çatışmada diğer ciddi ihlaller)	
Madde 8 (2) (e) (i) (Sivil nüfusa kasten saldırma)	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
Madde 8 (2) (e) (ii) (Cenevre Sözleşmesi amblemleri ile korunan bina ve kişilere saldırılması)	
Madde 8 (2) (e) (iii) (İnsani yardım ve barışı koruyucu çalışmalara saldırma)	
Madde 8 (2) (e) (iv) (Kültürel ve insani binalara saldırma)	
Madde 8 (2) (e) (v) (Yağma)	
Madde 8 (2) (e) (vi) (Tecavüz ve diğer cinsel şiddet suçları)	
Madde 8 (2) (e) (vii) (Çocuk askerler)	
Madde 8 (2) (e) (viii) (Sivil nüfusun zorla göçü)	
Madde 8 (2) (e) (ix) (Haince öldürme veya yaralama)	
Madde 8 (2) (e) (x) (Müsamaha olmaması)	
Madde 8 (2) (e) (xi) (Fiziksel zarar, tıbbi ve bilimsel deneyler)	
Madde 8 (2) (e) (xii) (Düşman mallarının imhası ve el konulması)	
Diğer uluslararası insancıl hukuk anlaşmaları (bakınız Bölüm 2.1.1.3)	
Uluslararası teamül hukuku kuralları (bakınız Bölüm 2.1.1.3)	
Madde 8 (2) (f) (İç karışıklıkların ve gerilimlerin çıkartılması)	YOK
Madde 8 (3) (Hukuk ve düzene dair genel hüküm)	YOK
Madde 9 (Suçun unsurları)	
Madde 10	YOK
Madde 11 (Zaman bakımından yargılama yetkisi)	
Madde 12 (Yargılama yetkisinin kullanımının ön şartları)	YOK
Madde 13 (Yargılama yetkisinin kullanımı)	YOK

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
Madde 14 (Taraflar bir devlet tarafından bir durum hakkında başvuru)	YOK
Madde 15 (Savcı)	YOK
Madde 16 (Soruşturmanın veya davanın ertelenmesi)	YOK
Madde 17 (Kabul edilebilirlik hususları)	YOK
Madde 18 (Kabul edilebilirliği ilgilendiren öncelikli kurallar) (5) (Savcının güncel bilgi taleplerine anında cevap verme yükümlülüğü)	
Madde 19 (Mahkemenin yargılama yetkisine veya bir davanın kabul edilebilirliğine itirazlar) (8) (Savcı ile işbirliği yapma yükümlülüğü)	
Madde 20 (Aynı suçtan iki kere yargılanmama) (2) (bir Mahkeme beraatı veya tutuklaması varsa, devlet yargılamasının yapılamaması)	
Madde 21 (Uygulanacak hukuk)	
BÖLÜM 3 – CEZA HUKUKUNUN GENEL PRENSİPLERİ	
Madde 22 (Kanunsuz suç olmaz)	(model)
Madde 23 (Kanunsuz ceza olmaz)	(model)
Madde 24 (Kişi bakımından geriye yürümezlik)	(model)
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (1)	
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (3) (a) (bireysel olarak, ortaklaşa veya bir diğer kişi vasıtasıyla)	
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (3) (b) (düzenleme, talepte bulunma veya teşvik etme)	
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (3) (c) (suça yardım ve yataklık etme veya bir şekilde yardım etme)	
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (3) (d) (ortak amaçlı bir grup tarafından teşebbüs)	
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (3) (e) (soykırımın doğrudan ve kamusal	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
tahrîki)	
Madde 25 (Bireysel cezai sorumluluk) (3) (teşebbüs)	
Madde 26 (Onsekiz yaşın altındaki kişiler üzerinde yargılama muafiyeti)	
Madde 27 (Resmi görevin konu dışı olması)	
Madde 28 (Komutanların ve diğer üst rütbelilerin sorumluluğu)	
Madde 29 (Yasa sınırlamalarının uygulanmaması)	
Madde 30 (Manevi unsur)	
Madde 31 (Cezai sorumluluk muafiyet gerekçeleri) (1) (a) (ruh hastalığı veya bozukluğu)	
Madde 31 (Cezai sorumluluk muafiyetinin gerekçeleri) (1) (b) (bilinçsizce zehirlenme)	
Madde 31 (Cezai sorumluluk muafiyetinin gerekçeleri) (1) (c) (kendini savunma, başkalarını savunma ve mülkiyet savunması)	
Madde 31 (Cezai sorumluluk muafiyetinin gerekçeleri) (3)	
Madde 32 (Maddi veya hukuki hata)	
Madde 33 (Üst makam emirleri ve kanun yönergesi)	
BÖLÜM 4 – MAHKEMENİN YAPISI VE İDARESİ	
Madde 34 (Mahkemenin Organları)	YOK
Madde 35 (Hakimlerin görevi)	YOK
Madde 36 (Hakimlerin nitelikleri, aday gösterilmesi ve seçimi) (1)'den (3)'e	YOK
Madde 36 (Hakimlerin nitelikleri, aday gösterilmesi ve seçimi) (4) (ulusal seviyede aday gösterme prosedürü) (7)'ye kadar	
Madde 36 (Hakimlerin nitelikleri, aday gösterilmesi ve seçimi) (8) (çocuklara yönelik şiddet hakkında da dahil olmak	(model)

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
üzere, uzman ihtiyacı)	
Madde 36 (Hakimlerin nitelikleri, aday gösterilmesi ve seçimi) (5)'den (10'a)	YOK
Madde 37 (Boş yargıç kadroları)	YOK
Madde 38 (Başkanlık)	YOK
Madde 39 (Daireler)	YOK
Madde 40 (Hakimlerin bağımsızlığı)	YOK
Madde 41 (Hakimlikten çekilme ve hakim in davaya bakamayacağı haller)	YOK
Madde 42 (Savcılık Bürosu) (1)'den (8)'e	YOK
Madde 42 (Savcılık Bürosu) (9) (Cinsel ve cinsiyete dayalı şiddet ve çocuklara yönelik şiddet hakkında yasal uzmanların atanması (bir model olarak kullanın)	(model)
Madde 43 (Mahkeme Yazı İşleri Bürosu) (6) (Mağdurlar ve Tanıklar Birimi)	(model)
Madde 44 (Personel)	YOK
Madde 45 (Yemin)	YOK
Madde 46 (Görevden alma)	YOK
Madde 47 (Disiplin cezaları)	YOK
Madde 48 (Ayrıcalık ve dokunulmazlıklar)	
Madde 49 (Maaşlar, harcırahlar ve ödenekler)	YOK
Madde 50 (Resmi diller ve çalışma dilleri)	YOK
Madde 51 (Usul ve Delil Kuralları)	YOK
Madde 52 (Mahkeme Yönetmelikleri)	YOK
BÖLÜM 5 – SORUŞTURMA VE YARGILAMA	
Madde 53 (Bir soruşturma başlatma)	YOK
Madde 54 (Soruşturmalar ile ilgili Savcının Görevleri ve yetkileri)	YOK
Madde 55 (Bir soruşturma sırasında kişilerin hakları)	(ulusal soruşturmalar için model; Mahkeme soruşturmalarına devlet yardımı

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
	için zorunlu)
Madde 56 (Tekrar ele geçmeyecek bir soruşturma fırsatı durumunda Ön-Yargılama Dairesinin rolü)	YOK
Madde 57 (Ön Yargılama Dairesinin Görevleri ve yetkileri)	YOK
Madde 58 (Ön-Yargılama Dairesi tarafından tutuklama emri veya yakalama emrinin yayınlanması)	
Madde 59 (Koruyucu Devlet içinde Tutuklama işlemleri)	
Madde 60 (Mahkeme öncesi ilk işlemler)	YOK
Madde 61 (Duruşma öncesinde iddianamenin kabulü)	YOK
BÖLÜM 6 – YARGILAMA	
Madde 62 (Yargılama yeri)	YOK
Madde 63 (Zanlının gıyabında yargılama)	(model)
Madde 64 (Dava Dairesinin Görevleri ve yetkileri) (1)'den (6) (a)'ya	YOK
Madde 64 (Dava Dairesinin Görevleri ve yetkileri) (1)'den (6) (b)'ye (tanıkların iştiraki ve şahitliğini ve belgelerin oluşturulmasını talep etmek için devletlerin yardımının temin edilmesi)	
Madde 64 (Dava Dairesinin Görevleri ve yetkileri) (6) (c)'den (10)'a)	YOK
Madde 65 (Suçun kabulü üzerine yasal işlemler)	(model)
Madde 66 (Masumiyet karinesi)	(model)
Madde 67 (Zanlının hakları)	
Madde 68 (Mağdurların ve tanıkların korunması ve yasal işlemlere katılımları)	(model)
Madde 69 (Deliller)	(model)
Madde 70 (Adaletin yürütülmesine karşı	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
suçlar)	
Madde 71 (Mahkeme önündeki uygunsuz davranışlara karşı yaptırımlar)	
Madde 72 (Ulusal güvenlik bilgilerinin korunması)	
Madde 73 (Üçüncü taraf bilgi veya belgeleri)	
Madde 74 (Hüküm için gerekli hususlar)	
Madde 75 (Mağdurlara yönelik tazminatlar)	
Madde 76 (Hüküm)	
BÖLÜM 7 - CEZALAR	
Madde 77 (Mevcut Cezalar)	(model)
Madde 78 (Cezaların tespiti)	(model)
Madde 79 (Giderim Fonu)	
Madde 80 (Cezalara ve ulusal kanunlara, ulusal başvuruya hâlel gelmemesi)	
BÖLÜM 8 – TEMYİZ VE KARAR DÜZELTME	
Madde 81 (Beraat veya mahkumiyet kararlarının veya tayin edilen cezanın temyizi)	
Madde 82 (Diğer kararların temyizi)	
Madde 83 (Temyiz işlemleri)	
Madde 84 (Mahkumiyetin veya cezanın gözden geçirilmesi)	
Madde 85 (Suçlanmış veya mahkum edilmiş bir kişiye tazminat)	(model)
BÖLÜM 9 – ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE ADLİ YARDIM	
Madde 86 (Genel işbirliği yapma yükümlülüğü)	
Madde 87 (İşbirliği talepleri: genel hükümler)	
Madde 88 (Ulusal hukuk kapsamında prosedürlerin var olması)	
Madde 89 (Kişilerin Mahkemeye teslimi)	
Madde 90 (Çatışan talepler)	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
Madde 91 (Tutuklama ve teslim talebi içerikleri)	
Madde 92 (Geçici tutuklama)	
Madde 93 (İşbirliğinin diğer biçimleri)	
Madde 94 (Süre giden bir soruşturma veya yargılama ile ilgili bir talebin infazının ertelenmesi)	
Madde 95 (Kabul edilebilirlik itirazı ile ilgili bir talebin infazının ertelenmesi)	
Madde 96 (Madde 93 kapsamında diğer yardım biçimlerine yönelik talep içerikleri)	
Madde 97 (Müzakereler)	
Madde 98 (Dokunulmazlık feragati ve teslim edilmeye rıza gösterme ile ilgili işbirliği)	
Madde 99 (93 ve 96 maddeleri kapsamındaki taleplerin yerine getirilmesi)	
Madde 100 (Masraflar)	
Madde 101 (Özgürlük Kuralı)	
Madde 102 (Terimlerin kullanım şartları)	
BÖLÜM 10 - UYGULAMA	
Madde 103 (Cezaların ve yargı kararının infazında Devletlerin Rolü)	
Madde 104 (infaz devletinin belirlenmesinde değişiklik)	
Madde 105 (cezanın infazı)	
Madde 106 (Cezaların infazı ve mahkumiyet şartlarının denetlenmesi)	
Madde 107 (Cezanın infazı üzerine kişinin nakli)	
Madde 108 (Diğer suçların yasal takibatında sınırlama)	
Madde 109 (Para cezalarının ve tedbirlerin uygulanması)	

Roma Statüsü maddeleri ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleri	[Ulusal uygulama mevzuatı veya taslak mevzuat
Madde 110 (Cezanın indirilmesine dair Mahkeme'nin Gözden geçirmesi)	
Madde 111 (Fırar)	
BÖLÜM 11 - TARAF DEVLETLER KURULU	
Madde 112 (Taraf Devletler Kurulu)	YOK
BÖLÜM 12 - FİNANSMAN	
Madde 113 (Finansal Yönetmelikler)	YOK
Madde 114 (Masrafların ödemesi)	YOK
Madde 115 (Mahkeme'nin ve Taraf Devletler Kurulunun Fonları)	YOK
Madde 116 (Gönüllü katkılar)	
Madde 117 (Katkıların değerlendirilmesi)	
Madde 118 (yıllık denetlemeler)	YOK
BÖLÜM 13 – SON HÜKÜMLER	
Madde 119 (Uyuşmazlıkların Çözülmesi)	YOK
Madde 120 (Çekinceler)	
Madde 121 (Tadiller)	YOK
Madde 122 (Bir kurumsal niteliğin hükümlerine tadiller)	YOK
Madde 123 (Statü'nün Gözden Geçirilmesi)	YOK
Madde 124 (Geçici Hüküm)	YOK
Madde 125 (İmza, tasdik, kabul, onay veya taraf olma)	
Madde 126 (Yürürlüğe girme)	YOK
Madde 127 (Çekilme)	YOK
Madde 128 (Orijinal Metin)	YOK

İSTER GÜNDEMDEKİ BİR ÇATIŞMADA
İSTER DÜNYANIN UNUTULAN BİR
KÖŞESİNDE OLSUN, ULUSLARARASI AF
ÖRGÜTÜ, HERKES İÇİN ADALET VE
ÖZGÜRLÜK TALEBİYLE KAMPANYA
YÜRÜTÜR VE DAHA İYİ BİR DÜNYA
YARATMAK İÇİN KAMUOYU DESTEĞİ
SAĞLAMAYA ÇALIŞIR

SİZ NE YAPABİLİRSİNİZ?

Dünyanın her yanından aktivistler, insan haklarını hiçe sayan güçlere karşı direnmenin mümkün olduğunu gösterdiler. Siz de bu hareketin bir parçası olun. Korku ve nefret saçanlara karşı mücadele edin.

■ Uluslararası Af Örgütü'ne katılın ve dünya çapında insan hakları ihlallerini önleme hareketinin bir parçası olun. Bir fark yaratmak için bize yardım edin.

■ Uluslararası Af Örgütü'nü desteklemek için bağış yapın.

Hep birlikte sessimizi duyurabiliriz.

☐ Uluslararası Af Örgütü'ne üyelik konusunda daha fazla bilgi almak istiyorum.

isim

adres

ülke

e-posta

amnesty.org

Lütfen bu formu ülkenizdeki Uluslararası Af Örgütü şubesine ulaştırın. Dünyanın her yanındaki Uluslararası Af Örgütü şubeleri için adresimiz: www.amnesty.org/en/worldwide-sites

Eğer ülkenizde Uluslararası Af Örgütü'nün bir şubesi yoksa formu aşağıdaki adrese postalayabilirsiniz.

Amnesty International, International Secretariat, Peter Benenson House, 1 Easton Street,
London WC1X 0DW, United Kingdom

**YARDIM ETMEK
İSTİYORUM**

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ ETKİN UYGULAMA İÇİN GÜNCELLENMİŞ KONTROL LİSTESİ

Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nü (Roma Statüsü) imzalayan veya kabul eden tüm devletler, Uluslararası Ceza Mahkemesi (Mahkeme) ile tam bir işbirliği yapmayı ve soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarını kendi ulusal mahkemelerinde soruşturmayı ve kovuşturmayı taahhüt ederler. Mahkeme sadece, ulusal makamlar, bu şekilde davranmaya muktedir olmadıkları veya gerçek anlamda isteksiz davrandıkları zaman devreye girebilir.

Tam bir işbirliğinin olmaması halinde, Mahkeme, etkin bir şekilde faaliyet göstermek için büyük bir uğraş verecektir. Ulusal soruşturmalar ve kovuşturmalar yapılmaz ise, Mahkeme, davalar altında ezilecek ve Roma Statüsü'nün vizyonu ulaşılabilir olmayacaktır.

2000 yılından bu yana, Uluslararası Af Örgütü, Roma Statüsü'nü imzalamış, kabul etmiş veya imzalama veya kabul etme sürecinde olan hükümetlere, ulusal hukuklarını gözden geçirmeleri ve Roma Statüsü kapsamında yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmeleri amacıyla yeni yasaları yürürlüğe sokmaları veya mevcut yasalarını tadil etmeleri için baskı yapmaktadır.

Etkin uygulamaya yönelik güncellenmiş kontrol listesi, bir taraftan üye devletlerin, Roma Statüsü kapsamında ne yapması gerektiğini, Mahkeme'nin ulusal mahkemelerin etkin bir tamamlayıcısı olması ve yetkililerin Mahkeme ile tam bir işbirliğine yasal olarak hazır olmalarını sağlamak için yapılması gerekenleri ifade ederken, diğer taraftan bunların gerçekleşmesi için Uluslararası Af Örgütü'nün yaptığı önerilerine yer verir.

Uluslararası Af Örgütü
Uluslararası Sekreteryası
Peter Benenson House
1 Easton Street
Londra WC1X 0DW

www.amnesty.org

İndeks: IOR 53/009/2010
Mayıs 2010

AMNESTY
INTERNATIONAL

